

Πολιτιστικά Δρώμενα

ISSN 1106 5354

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ
της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ
και του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΗΜΑΘΙΑΣ

Αριθμός έκδοσης 42
Δεκ. - 2006
Ιαν. - Φεβρ. 2007

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

πρόεδρος
ΓΩΡΓΟΣ ΚΑΚΑΡΗΣ
αντιπρόεδρος
ΣΟΦΙΑ ΓΚΑΓΚΟΥΣΗ
μέλη
ΜΙΧ. ΤΡΑΝΙΔΗΣ
Ν. ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΙΔΗΣ
ΕΜ. ΣΟΦΙΑΝΙΔΗΣ
ΑΙΚ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ
ΕΛ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ
Π. ΤΣΑΠΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΑΝ. ΡΕΠΑΝΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

διευθυντής
ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ ΠΑΝΝΗΣ
διεύθυνση οικονομικού
ΤΑΡΑΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
διεύθυνση παραγωγής
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΣΤΑΝΤΖΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
διεύθυνση εκπαιδευτικού-τεκμηρίωσης
ΜΥΛΩΝΑ ΟΛΓΑ
διεύθυνση τεχνικού
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
γραμματεία
ΒΕΡΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
βιβλιοθηκονόμος
ΚΟΤΣΑΛΟΥ-ΠΑΠΑΡΗ ΒΟΥΛΑ
γενικών καθηκόντων
ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Εξώφυλλο:
«Μακεδονίτισσα κόρη»
Βασιλική Σιδηροπούλου-Καραμήτσου

Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αριθμός έκδοσης 42

Δεκέμβριος 2006 - Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2007

Ιδιοκτήτης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Εκδότης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Διευθυντής Γιάννης Καμπούρης

Υπεύθυνη Σύνταξης Χαρά Λάμπρη

Υπεύθυνος τυπογραφείου Νίκος Καραμανλίδης

Περιεχόμενα

ΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ,	2
ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, Δημήτρης Πάπαρης	14
Η ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΥ	16
Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, Ελένη Στούμπου	20
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ & ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΣΤΕΓΗ Δ. ΒΙΚΕΛΑ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ, Θεόδωρος Πολυχρονιάδης	22
ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΣΤΟ ΤΣΙΣ ΧΑΜΑΜ, Πάυλος Πετρομελίδης	24
ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΣΤΟ ΤΣΙΣ ΧΑΜΑΜ, Πάυλος Πυρινός	26
ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ «ΛΗΣΤΟΚΡΑΤΙΑΣ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Αλέκος Χατζηκώστας	28
ΟΛΥΜΠΟΣ, ΧΑΣΙΑ ΚΑΙ ΦΩΤΗΣ ΠΑΓΚΟΥΛΑΣ, Τέλης Σιδηρόπουλος	33
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	37

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.
Το περιοδικό δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Οι ποιητές της Νάουσας

ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

Η. Τσέχος - Π. Σταμένος - Α. Ξανθίδου - Ξ. Χίλλ - Γ. Σακαλής - Χ. Τουμανίδης

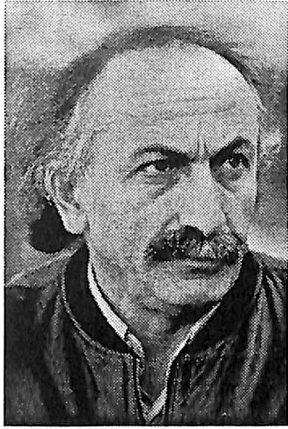
Ο πυρήνας των ποιητών της Νάουσας, κλείνοντας τρία έτη παρουσίας με επιτυχημένες ποιητικές παραστάσεις στον Ημαθιώτικο χώρο και με κάθε πρώτη του μήνα - όλο το χρόνο - οι συναντήσεις τους, έχοντας στόχους την έκδοση ποιητικών συλλογών, την έκδοση ποιητικής ανθολογίας, τις ποιητικές παραστάσεις συναντώντας το κοινό και αναζητώντας τη συνεύρεση με ομότεχνους του πνευματικού τόξου Βέροια-Νάουσα-Έδεσσα, για μια ποιητική δυναμική αξία παρόντος στην Ελληνική Γραμματεία....

Με μέγιστο λοιπόν ενδιαφέρον αφιερώνουμε σελίδες στο έργο τους και ακόμα σπουδαιότερο αφιερώνουμε σελίδες σε ανέκδοτη ποίηση των ποιητών Νάουσας, που ευχαρώς δηλώνουν «Η ποίηση επιτέλους αθλείται στα μέρη μας».

Πολλές οι φωνές διαφορετικές φωνές, μερικές πανελλαδικά αναγνώσιμες κι άλλες φωνές που γράφουν στη Νάουσα, ας τις αναφέρουμε: Α. Γιτόπουλος, Γ. Γαβριηλίδης, Μ. Γιαννακοβίτου, Δ. Ντίκας, Ν. Λουμπουρδή, Κ. Αλατσίδου, Γ. Αποστολίδης και ο αποθανών Σ. Μήττας με την μια ποιητική συλλογή του «Μνήμες από την αιωνιότητα» 1998.

Θερμά αγκαλιάζουμε τους ποιητές της Νάουσας συμβάλλουμε στο πνευματικό τόξο Βέροια-Νάουσα-Έδεσσα, διαβάζουμε την ποίησή τους, διαβάζουμε ποίηση και σωστά λέει και γράφει ο Ηλίας Τσέχος:

«Η ποίηση τουλάχιστον
Βάλτος του μέλλοντος
Δίχως κουνούπια»

ΗΛΙΑΣ ΤΣΕΧΟΣ

Γεννήθηκε το 1952 στο Γιαννακοχώρι της Νάουσας. Από το 1976 έως το 2001 έζησε στην Αθήνα. Συμμετείχε για δέκα χρόνια στα μπαλέτα της Δώρας Στράτου (1976-1986) σαν λαϊκός χορευτής. Συνεργάστηκε ως «ηθοποιός» στις κινηματογραφικές ταινίες των: Κούνδουρου, Τζεφινέλι, Αγγελόπουλου, Ζερβουλάκου, Ψαρρά, Αχουριώτη, Χαραλαμπόπουλου, Ιωσηφίδη, Σμαραγδή, Ρακιντζή, Χούρσογλου...

Από το 2002 και εντεύθεν δημοσιογραφεί σε τοπικές εφημερίδες Ν. Ημαθίας, Ν. Πέλλας. Ποιήματα και σίχοι του έχουν μελοποιηθεί από τους: Θ. Αντωνίου και Τ. Γκρούς. Ποιήματα έχουν μεταφραστεί στα Αγγλικά, Γερμανικά, Λιθουανικά, Αλβανικά. Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές:

- 1978 «Ερήμη Αλήθεια», γ' έκδοση Κέδρος 1982
- 1980 «Ταγμένα», Διογένης εξαντλημένο
- 1981 «Δάφνε Πόταμε», Διογένης (εξαντλημένο)
- 1982 «Ανθέμια», Κέδρος (εξαντλημένο)
- 1983 «Τα πάθη που φοράς», Θεωρία (εξαντλημένο)
- 1984 «Φωνές σ' ένα Μουσείο, Απρόοπτη Ύλη, Μύθοι Σγουροί», Ηριδανός
- 1988 «Διώροφο Μέλλον», Σύγχρονη Εποχή (εξαντλημένο).

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Η ΜΙΚΡΗ ΚΑΙ Ο ΜΙΚΡΟΣ

«Ό,τι σου κάνει κακό Καλό θα καταλήξει»
Είπε η Μικρή Ζωή στο Μικρό Θάνατό της
Ανοίγοντας με τρία φίλιά τον Τάφο Ανδεμίων
Ορμώντας προς εμάς άπειρες πεταλούδες
Να ζήσουν έστω μία ημέρα την αθανασία τους

«Ό,τι δε σου κάνει κακό
Δεν είναι απαραίτητα καλό»
Είπε η Μικρή Ζωή Απόντος του Θανάτου της.

ΧΑΪΚΟΥ

Θάνατος άχιος
Ο αθάνατος πάντα
Βίος κυτταροκτώνος

Πένθμη οδός
Καθώς διαβαίνεις χρόνε
Ως ο μεσάζων

Να σε χορέψει
Έδωσε παραγγελιά
Νοήμων Χάρος

ΑΝ ΖΩ.. Η ΖΩΗ ΘΑ ΤΟ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ

Ίσως και να έχεις πεθάνει.

Όμως σε οκέφτομαι πλάσμα ζωντανό κι ελκώμενο
Καλύπτοντας εκατοντάδες χιλιόμετρα.

Όλους τους Ενεστώτες χρόνους

Όποτε να πλησιάζεις προς τα μέρη μας
Συντρίβοντας μόνιμες επιθυμίες

Που είσαι!. Που δεν είσαι!

Με δικαιολογίες... Ίσως και να έχεις πεθάνει

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Έχουν θάψει πληχωθεί Για τον

Παράδεισο Τα εισιτήρια

Δεν αφήνουν ίχνοι.

ΚΡΙΣΕΩΣ ΤΑΦΟΣ

Αν θρέχει Κι αν πλημμυρίζει

Ο τάφος μου πάντα ανδίζει

τις ευωδιές σας διαρκώς

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

ΤΑΦΟΥ: ΛΥΣΩΝΟΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΚΛΕΟΥΣ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥ

Κατεβαίναμε εφτά οκαλιά Εφτά ουρανούς ανεβαίνοντας

Να συναντήσουμε τους Αδερφούς

Λύσωνα και Καλλικλέα χαιρε!

Κερνούν ποτό «Κράνο» εξαίσιο

Σφραχίζουν τις αναπνοές μη θολωδούμε

Ανάχλυφοι περιηγούμεθα τον εσεί δανάτο τους

Αγκομαχώντας ύψες χρωματικές παραστάσεις ζωής
ως αναπαραστάσεις δωρίζουν

Πάλλετε το φως από νοήματα

Το άπαν έχει καταφθάσει

Έστριψα δεξιά να δω το θανάτο μου

Αριστερά στεφάνωνα το Βέρμιο...

Λοιπόν Λύσωνα και Καλλικλέα

Τώρα πως κατεβαίνουν εφτά ουρανούς

Εφτά σπουδές θανάτου

Επτά φορές αδάνατοι

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΣΤΑΜΕΝΟΣ

Γεννήθηκε στη Νάουσα το 1978, όπου και ζει.
Λατρεύει την ποίηση και ετοιμάζει την ποιητική δουλειά του προς έκδοση.

ΤΟ ΕΥΡΩ

Αφήστε με να σας μιλήσω για το Ευρώ
και πως μάθαμε για τις πρώτες ημέρες του Χριστιανισμού
Βυζάσαμε από το ίδιο θυζί κρασί και τσίπουρο
Ευπνήσαμε Σάββατα πρωί μαζί -σε διπλανά κρεβάτια-
ξεχνώντας τις ώρες μας σε παιδικές εκπομπές της TV
κι ας μύριζε το ψάρι στο τηγάνι.

Κοιτάζτε όμως σήμερα πόσο ακριβά πληρώνουμε
τον μαϊντανό που μαζέψαμε και κρατάμε στην αγκαλιά μας.

Αχ! Αφήστε με να σας μιλήσω για το Ευρώ
και πόσο πόνο πρόοδεσε αυτό στη ζωή μας
και φόρεσε χάντλια και σκουφιά στο χέρι και
στο σήμερα.

Βχαίνοντας να τραχυνήσει στο έτος που έρχεται.
Ή πάλι...χρησιμοποίησε πάνω στο χιόνι -κρατώντας
τόσο σφιχτά τα χέρια- δίχως να σπάσουμε,
ποτέ, κανένα άκρο.

Και δες που φτάσαμε.... Άλλοι μας θάλανε στο γύψο!

Για τι να σας μιλήσω πια έχω;
Για τους κρυφούς έρωτες, για τους άδοξους έρωτες,
ή για τη δοξασμένη αγάπη;
Τα θάψαμε νομίζω και τα δυό μέσα σε κυβικά μπετόν
κρυφτήκαμε πίσω από πατρικά χωράφια ρίχνοντας τα πιο
φαρμακερά μας βέλη....

Αχ! Αφήστε να σιωπήσω φίλοι και αδέρφια μου
Για 1 Ευρώ πια δε σας έχω!

ΙΣΟΝ ΜΗΔΕΝ

Να ξεχνάς την πεθαμένη αδελφή σου
Να καις το σπίτι σου...

Μηδέν είναι να περπατάς μόνος
σε πόλεις άγνωστες
Μηδέν είναι όταν όλοι σε κοιτούν
ή δεν σου δίνουν σημασία
Όταν μεδάς και δεν σε πειράζει
να το δείχνεις
Όταν δεν έχεις λόγο να πολεμάς
με ή για κάποιον
Μηδέν είναι να μην σε πειράζει
η δουλεία και να είσαι σκλάβος
Μηδέν είναι να μην σε ενοχλεί
που ξαπλώνεις μόνος στο κρεβάτι
Να έχεις τόσα κενά στα δάχτυλά σου
αηλιά να μην το καταλαβαίνεις
Να μην μιλάς την γλώσσα ή τη διάλεκτο
που έμαδες.

Μηδέν είναι ... να ξεχνάς ότι
εσύ ήσουν αυτός που σκότωσε
την πεθαμένη αδελφή σου.

ΠΟΥ ΕΙΣΤΕ,

Μείνατε πάνω σε καράβια
και εξωτικές χώρες;
Εκεί όπου δεν κατοικούν μάχιμες χριές,
παρά μόνο κορίτσια χεμάτα ζωής;
Πού είστε οι ποιητές;
Πώς μπορέσατε να με αφήσετε εδώ;
Με πνίχει ο καπνός
θλέπω άγνωστα πρόσωπα
ακούω σάπια λόγια
πού είστε οι ποιητές;
Εδώ να με αξιωθείτε
τώρα που σας χρειάζομαι καθήκατε;
Ελάτε ποιητές κι εγώ θα σας υμνήσω
θα οφίξω το χέρι σας

θα ξεχάσουμε μαζί όλες τις αϋπνίες
Ω ποιητές δεν είστε
τόσο μακριά τελικά
Σας βλέπω στην άκρη της πέννας μου
να με οδηγείτε.

ΑΘΗΝΑ ΘΑΝΟΙΔΟΥ

Γεννήθηκε το 1959 στη Νάουσα όπου και κατοικεί.
Έχει εκδώσει την ποιητική συλλογή «Το Ανάγλυφο του Αν» 2003.
Κατά καιρούς δημοσίευσε ποιήματα στον τοπικό τύπο και σε
ανθολογίες. Τώρα ετοιμάζει τη δεύτερη ποιητική συλλογή
«Σπαράγματα».

ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ

Φόρεσε το ράσο της η νύχτα
και το φεγγάρι κρεμασμένο στα μαλλιά της
καθώς οι προσευχές πυκνώνουν.
Η ομίχλη χεύεται περάσματα
προτού εισχωρήσει στην πιο φιλόξενη κοίτη.
Στους θυδούς μακραίνουν οι σκιές
όσων δεν πρόλαβαν και άφησαν
αμπάρες ανοιχτές.
Σταχόνα τη σταχόνα
ρότα τη ρότα
μέσα στη φλέβα του καιρού
μελλούμενα κυλούν ως μνήμες.

ΟΙ ΑΠΕΛΟΙ

Μέσα στην ομίχλη,
σώματα βροχής οι εξόριστοι άγγελοι
μεταμορφώνουν το δάκρυ
λούζοντας
τις αυλές των ονείρων
όταν επιστρέφεις.

ΖΩΗ Η ΑΞΙΟΔΕΥΤΗ

Φεύγει
Χάνεται
Θροίξει αύρα
Αδιέξοδος
Σίδερα
Μαχαίρια
Σιωπή
Απορία
Μετάλλαξη
Υποκατάστατο αφής
Στους δρόμους
Η ζωή

ΧΑΪΚΟΥ

Παλικάρι μου
δε βλέπεις τη νύχτα και
φωτιές κυνηγάς;
Θάρδω να σε θρω
ξέχαρες που σουτάξα
το θάνατό μου;

Πάμε σε χιορτή.
Μας κάλεσε απόψε
ο θάνατός σου

Σε βλέπω πάλι
Στους καθρέπτες της μνήμης
Σαν καταχίδα

Δεν προλαβαίνουν
οι λέξεις να προδώσουν
με το χάικον.

ΠΑΛΙ

Απόψε δεν κοιμήθηκα
Χτυπούσε απεχνωμένα
στα παράθυρα των οφθαλμών μου
το φως να μπει της νύχτας.

ΕΛΕΝΗ ΧΙΛΑ

Γεννήθηκε το 1964 στη Στουτγάρδη της Γερμανίας από γονείς Ναουσαίους μετανάστες. Σπούδασε γερμανική φιλολογία και γλωσσολογία και έκανε το Masters της με θέμα: «Ποιητικά στοιχεία σε ερωτικά συγγράμματα». Ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά, εφημερίδες κι ανθολογίες της Γερμανίας. Τώρα μεταφράζονται στα ελληνικά.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ξαπλώνει δίπλα μου
Βυζαίνει στο στήθος του παρόντος
Έχει τα σημάδια του παρελθόντος
Είναι φαλακρό
Γαλανομάτικο
Και το λένε
Αλέξανδρο.

ΔΑΝΕΙΚΑ

Μια στιχμή
μια ζωή
ολόκληρη
Τα
Πάντα

ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Σάστισαν οι θεοί
κρύφτηκαν μέσ στις προτομές τους
Οι άγγελοι κάθikan
πο βαθιά στο φρέσκο
μονάχα ο Μυρμιδώνας
παίζει τη φλοχέρα του
στο κέντρο της δόξας.

ΓΡΑΨΕ

Το παράπονό σου
με μικρά χράμματα
για να μην υπερβάλλουν
όπως εσύ
όταν φωνάζεις.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΣΑΚΑΛΗΣ

Γεννήθηκε στο Σιενήμαχο Νάουσας το 1962. Σπούδασε Νομικά στο Α.Π.Θ. Έχει εκδώσει την ποιητική συλλογή «Πενήντα μικρές απόπειρες» 1991. Ετοιμάζει δύο ποιητικές συλλογές προς έκδοση.

Άνθρωποι τρομαχμένοι
μόνοι τους στα κλουβιά
το θάνατο φοβούνται.
Άλλοι τον καϊδεύουν
άλλοι τον επιζητούν
άλλοι τον ξορκίζουν
όμως αυτός αχαπάει τη ζωή του!

Οι καλλιτέχνες είναι νεκροί
π्लाστικές τουλίπες
πυροβολισμοί αρωματισμένοι
Υπερβολικά καθαροί
υπερβολικά καλοντυμένοι
Στα παλιατζίδικα αντίκες
έμπνευση και Fred Perry
Λαμπερά πρόσωπα και τόση ευτυχία!
Ύστερα πίσω από τις πόρτες
σε σκοτεινά δωμάτια
σε άδεια ή χεμάτα κρεβάτια
δάκρυα και κόμποι στο λαιμό

Τρελή μοδίστρα ράβει
το ιδανικό για το κορμί σου φόρεμα
Μια ματωμένη μπατανόθουρτα
κόκκινα θάφει τα μαλλιά σου
Τα νύχια σου ανέλαβαν

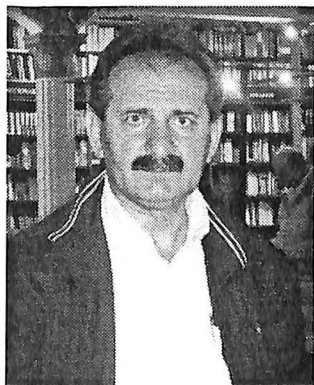
χαρέμια της Ανατολής
Πάρε τώρα την αγάπη μου
Γεύσου τον θάνατό μας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ Α

Βάλε την μαντήλα και φύγε.
Δεν είμαι καλόχερος
ούτε δέλω να χίνω.
Θα βγω στο δρόμο
το έχω ξανακάνει

ΕΡΜΗΝΕΙΑ Β

Θ' αφήσω τον εαυτό μου
κάτω απ' ένα δέντρο
πίνοντας νερά πτηνών
θα στέλνω ευχές στο σύμπαν
κι ίσως κάποτε στρίψεis στη χωνία
ως ύπαρξη που να μ' ενδιαφέρει

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥΜΑΝΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στη Λιθαριά Πέλλας. Το 1952 τελείωσε το σχολείο στη Νάουσα. Ζει κι εργάζεται στην Αθήνα. Έχει εκδώσει τις ποιητικές συλλογές: *Ασιάδμητα* 1978, *Απόπειρες* 1981, *Η ώρα του λιμανιού* 1978, *Κεριά θυέλλης* 2005. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, ρωσικά, σουηδικά, αλβανικά, ισπανικά.

ΤΡΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΕΙΠΕ Η ΝΥΧΤΑ: Ποιητής είσαι
να το αστέρι, το κρυφό μονοπάτι
στο δάσος να! Τα τριζόνια στο
πλάι σου. Ψάξε και θρες τους χαμένους.
Τον χαμένο καιρό μέσα στις στάχτες
αναζήτησε. Το αύριο, στις δικές μου
απόκρημνες εκδοχές θα το θρεις.

Ο ΤΟΙΧΟΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ

I

Πρέπει πάντα να προσέχεις
μη λαδέψεις, μη θυμηθείς
μην ξεχάσεις.
Το νήμα, τα νοήματα, τη Νάουσα
Τα μυστικά του θάλτου
να μην χάσεις.

Ήτανε άραγε Σεπτέμβριος;

Κάτω απ'τον ίσκιο του θουνού
συνέβησαν τα πιο εξαιρετικά παραμύθια.
Βλάστησαν τα πλατάνια, οι αγάπες μας.
Υψώθηκαν οι τύμβοι
και πηλίοι τους και πάνω τους
τα σπίτια μας.

Οι μεγάλες λαχτάρες μας.

Αλλά, ποιος είναι πάλι αυτός
που κρεμασμένος απ' τις κερασιές
καταχέλλει
έναν ήλιο ορίζοντα από τοίχους.

«Να θυμάστε Μελλά, Αγαπηνό, και Πηνελόπη Δέλτα».

II

Κάτι σπασμένα φτερά
κάθε σούρουπο
πέφτουν
αδύρυστα.

Είναι σαν τα φτερά
της παιδικής ηλικίας μας.
Άλλοι τα φόρεσαν.
Άλλοι νίκησαν.

Κάτι σπασμένα νοήματα...
Μπορεί και να φυλάει
όπως φυλάει μέσα στα όνειρα
ή στην γιαχιάς τα παραμύθια.

Μπορεί!

Πέφτω ανάσκελα σα νεκρός
στο κρεβάτι των θρύλων
στις πεδιάδες μιας ξακουστής Μακεδονίας.
Πηλαί μου, το σπασμένο σπαθί του Αλέξανδρου
η σφαίρα που βρήκε τον Μελά
το δέντρο που κρεμάσανε τον Άχρα.

Ανδιομένες όλες οι αιτίες.

Πότε διαθήκαμε τον Ελληόποντο;
Τόσων αιώνων σκοτάδια, πως;
Μετέωροι διαρκώς οι Έλληνες
ανάμεσα στο παρελθόν και
το μέλλον τους.

Σα σύννεφα που δε φέρνουν βροχή.
Σάλπιγγες υποχωρήσεις και, «αέρα, αέρα»!
Ποιοι προχωρούν,
ποιοι χυρίζουνε πίσω.

Σ' αυτούς τους τοίχους των δακρύων, τι;

Τα σπασμένα φτερά συνεχίζουν να πέφτουν.
Δεν ήτανε δικά μας.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΥΣΗ

Τώρα λοιπόν, μπορώ να σιωπάσω, είτε
ν' αφήσω τις λέξεις σε φόντο λευκό
να χεμίσουν με νύχτα και θάλασσα.
Στα φωνήεντα μέσα να μπει ουρανός
και θυδός ταραχμένος.

Το φως, πως αλλιώς
θα πέφτει σαν μνήμη, αρχά
από γυμνά κλαδιά
και πεδαμένα νοήματα.

Γιατί και ο φως κρύβει μέσα του το σκοτάδι.

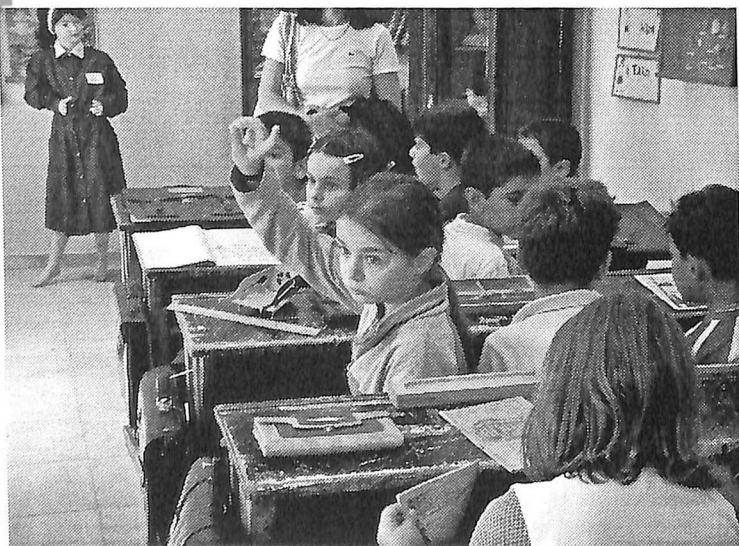
Μπορώ να σιωπάσω λοιπόν
αφού και η σιωπή δεν είναι παρά
πλήρης λόγος
δομημένος με νεύματα και αλληγορίες.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Δημήτρης Πάπαρης
Δάσκαλος - Υπεύθυνος Ξενάνησης

Ενα μουσείο εκπαίδευσης δεν είναι αναγκαίο μόνο για την Ελλάδα, μια χώρα με βαθύ πολιτισμικό παρελθόν, αλλά και για την Ευρώπη και για ολόκληρο τον κόσμο. Τη σημασία του ο καθένας την κατανοεί. Είναι το μουσείο που θα στεγάσει την εκπαίδευση και την ιστορία της, ό,τι χρησιμοποιήθηκε στην πορεία του χρόνου από το ελληνικό σχολείο – και όχι μόνον. Τα πάντα: από το αρχαίο αγγείο που εξεικονίζει τον μαθητή και τον δασκαλιστή την ώρα της διδασκαλίας ως τη σημερινή τάξη με τους κάθε είδους πίνακές της και τα θρανία της, από τις κηρωμένες πινακίδες και τα λευκώματα, τα τετράδια και τους στύλους (στυλούς τους λέμε σήμερα), τις περγαμηνές και τους παπύρους έως τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Από την πανάρχαια μελάνη, που μικρό παιδί ετοίμαζε τρίβοντας τη μαύρη πέτρα ο μέγας ρήτωρ Αισχίνης στο παιδαγωγείο του πατέρα του, έως τους κονδυλοφόρους, τις πένες με τα μελανοδοχεία και τα σημερινά μέσα γραφής. Από τις αρχαίες πλάκες με την άμμο έως τις νεότερες με το κονδύλι. Από τις πινακίδες επάνω στις οποίες οι μαθητές έκλιναν ονόματα ή έκαναν πρόχειρες αριθμητικές πράξεις ή έγραφαν τις τιμωρίες («φιλοπόνει ω παί, μη δαρής») έως το Οκτωήχι και το Ψαλτήρι (αναγνωστικά και αλφαβητάρια της τουρκοκρατίας) και έως τα σημερινά σχολικά εγχειρίδια. Από την τοιχογραφία της Πομπηίας, όπου ένας μαθητής τιμωρείται με ραβδισμούς, ενώ δύο συμμαθητές του τον κρατούν από τα χέρια και τα πόδια (η σκηνή παραπέμπει στο μίμο του Ηρώνδα,

«Διδάσκαλος», 3^{ος} αι. π.χ.) έως τα σύνεργα του Παπ' Αντριά (βέργες, φέλεκας / φάλαγγας, σουβλιά, νεκροκεφαλές) που αφηγείται / περιγράφει ο Χρήστος Χρηστοβασίλης στα «Διηγήματα του Μικρού Σκολείου». Και άλλα και άλλα «ών ουκ έστι αριθμός».

Ένα δυναμικό μουσείο

Ένα τέτοιο μουσείο δεν θα έκανε, βέβαια, μόνον την αναδρομή του στο παρελθόν, για να στεγάσει μνημεία της εκπαίδευσης και της παιδείας και να δείξει πως εξελίχθηκαν / εξελίσσονται τα σχολικά μας πράγματα, αλλά δ' αποτελούσε συγχρόνως κέντρο μελέτης των εκπαιδευτικών μας προβλημάτων σε συνάφεια με τα ανίστοιχα κοινωνικά και τις ποικίλες μορφές της ζωής που τα εκκολάπτουν και τα γεννούν. Είναι, εξάλλου, υπαρκτές οι πλάγιες και ευθείες ανιαννακλάσεις κοινωνίας και σχολείου από την αγροτοποιμενική εποχή έως την εποχή της βιομηχανικής και ηλεκτρονικής επανάστασης.

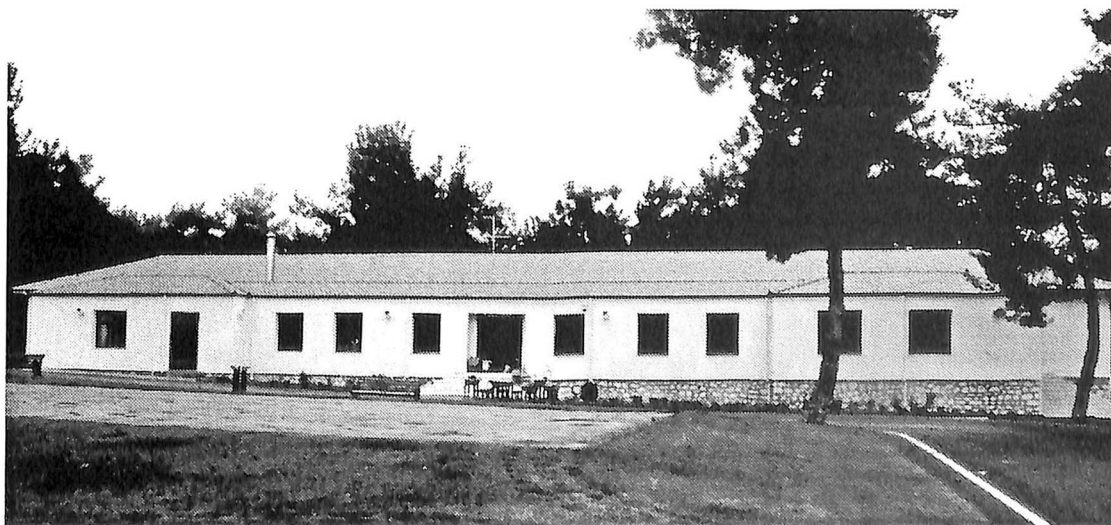
Μιλούμε, όπως αντιλαμβάνεστε, για ένα μουσείο ενεργητικό (όχι παθητικό), δυναμικό (όχι στατικό). Ένα μουσείο που παράλληλα με τη διάσωση / συλλογή / συντήρηση / προβολή των σχολικών ειδών, θα προωδεί την έρευνα και τη μελέτη, θα προσφέρει στους επισκέπτες (και όχι μόνο σ' αυτούς) τη δυνατότητα να γνωρίσουν τη διαχρονία της εκπαιδευτικής πράξης, θα αποτελεί κέντρο έκδοσης μελετών / βιβλίων και κέντρο επανέκδοσης παλαιών σχολικών εγχειριδίων (αλφαβηταρίων, αναγνωστικών κ.τ.λ.) θα διαλέγεται με το εκπαιδευτικό παρελθόν του ανθρώπου.

Αυτά σημαίνουν ότι ένα πνευματικό κέντρο αυτού του επιπέδου θα έχει πλατιά απήχηση. Γι' αυτό και με καλές ελπίδες χαιρετίζουμε τη συνεργασία, για να πάρει υπόσταση αυτό το έργο, του πανεπιστημίου μας με το Δήμο της Βέροιας.

Σύμπλεγμα μουσείων και πολιτισμών

Αλλωστε, πανεπιστήμιο και δήλος συστεγάζουν το μουσείο σε ένα από τα κτίρια του ειδικευτικού χώρου του πρώην Στρατοπέδου της Βαρβάρας, που ο Δήμος ανακαίνισε / εξωράισε και έδωσε στο Αριστοτέλειο για τη στέγαση νέων τμημάτων του. Χώρος περίοπτος και μοναδικός προικισμένος από τη φύση. Κατάφυτος από πεύκα σκαρφαλώνει στις υπώρειες του Βερμίου, εκεί όπου αυτό σμίγει με τα γραφικά Πιέρια, το βουνό των Μουσών, κοντά στον Αλιάκμονα και κοντά στο περίφημο Μουσείο της Βεργίνας επάνω στην Εγνατία οδό, που με τις νεότευκτες σήραγγές της διαπερνά τα βουνά μας, μηδενίζει τις αποστάσεις και φέρνει πολύ κοντά την Κεντρική Μακεδονία (Θεσσαλονίκη, Βέροια, Κατερίνη...) στη Δυτική (Κοζάνη, Γρεβενά) και στην Ήπειρο (Ιωάννινα). Δημιουργείται, έτσι, «τύχη αγαθή» σ' αυτήν την ιστορική περιοχή ένα σύμπλεγμα αρχαιολογικών χώρων και μουσείων (αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο της Βεργίνας, αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο της Πέλλας, αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο της Βέροιας, αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο της Αιανής Κοζάνης, Βυζαντινό Μουσείο της Βέροιας, Λαογραφικό Μουσείο της Κοζάνης κ.τ.λ.) ένα σύμπλεγμα μουσείων και πολιτισμών που αναδεικνύεται ήδη σε πόλο έλξης όχι μόνον των Ελλήνων αλλά και των άλλων Βαλκανίων και των Ευρωπαίων γενικότερα.

Σ' αυτόν, λοιπόν, τον πολιτισμικό χώρο το πανεπιστήμιό μας αποκτά το νέο του μουσείο, το Μουσείο της Εκπαίδευσης, το Παιδαγωγικό, αν θέλετε, Μουσείο, αποτέλεσμα της αγαστής συνεργασίας του πρύτανη Γιάννη Αντωνόπουλου, του δημάρχου της Βέροιας Χρήστου Σκουμπόπουλου, του κοσμήτορα της Πολυτεχνικής Σχολής Δημητρίου Τολίκα, του προέδρου του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης Νικολάου Ροδολάκη, του πρώην κοσμήτορα της Παιδαγωγικής Σχολής Γεωργίου Τσιάκαλου και του πρώην προέδρου του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Βαγγέλη Κουμαρά.

Η ζωγράφος

Βασιλική Σιδυροπούλου - Καραμήτσου

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Γεννήθηκε στο Πλατύ Ημαθίας και ζωγραφίζει από τα παιδικά της χρόνια. Ζει στη Βέροια, είναι παντρεμένη και έχει δύο γιούς. Σπούδασε ζωγραφική στην Ecole ABC De Paris με καθηγητή τον κ. Φάνη Γαλανό.

Επιπλέον σπούδασε διακόσμηση στην Α΄ Μέση Δημόσια Σχολή Τριετούς Φοίτησης της Θεσσαλονίκης απ' όπου αποφοίτησε το 1975. Για δύο χρόνια παρακολούθησε μαθήματα αγιογραφίας σε εργαστήριο της Θεσσαλονίκης.

Από τα σχολικά της χρόνια έχει διακριθεί σε πανελληνίους διαγωνισμούς ζωγραφικής. Έχει πάρει μέρος σε ομαδικές εκθέσεις στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας, στη Θεσσαλονίκη (μέγαρο ΧΑΝΘ) και σε διάφορες άλλες που διοργανώθηκαν από το Δήμο της πόλης μας και τη Νομαρχία.

Επιπλέον έχει παρουσιάσει έργα της σε ατομικές εκθέσεις στη Δημοτική Πινακοθήκη της Χίου (1994) και στη Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών του Δήμου της Βέροιας το 1992 και τον Δεκέμβριο του 1996 με θέμα «Πατρώα Γη Μακεδονία». Έργα της βρίσκονται σε δημόσιους χώρους, Δημαρχία, Βιβλιοθήκες, Μουσεία, Πολιτιστικούς Συλλόγους στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Σερβία, Βουλγαρία, Καναδά και Αυστραλία), καθώς επίσης και σε ιδιωτικές συλλογές.

Εκτός από τη ζωγραφική ασχολείται με το σχεδιασμό κοσμημάτων, χαλκογραφία, μάσκες, ψηφιδωτό, κολλάζ, βιτρώ, κατασκευές σκηνικών, κατασκευές με χαρτόμαζα. Ακόμη δημιούργησε τιμητικά ενθυμήματα για εξέχουσες προσωπικότητες που παραπέμπουν σε μοναστηριακά χειρόγραφα, όπου η ζωγραφική, το σχέδιο και η βυζαντινή γραφή συμπλέκονται σε συμβολικές συνθέσεις.

Επί 15 χρόνια διδάσκει σε διάφορους Συλλόγους ζωγραφική και διακοσμητικές κατασκευές (Πολιτιστικός Σύλλογος Πανοράματος «Δημόκριτος», Παιδικό τμήμα της Ευξείνου Λέσχης της Βέροιας, Σύλλογος Βεργίνας, Σύλλογος Πατρίδας «Ευστάθιος Χωραφάς») εκ των οποίων τα τελευταία 10 χρόνια στον Πολιτιστικό Σύλλογο Καλλιθέας.

Εκθέσεις:

1975: Θεσσαλονίκη, ζωγραφική και ταπισερί, 2 εκθέσεις στο χώρο της ΧΑΝΘ.

12-10-1975: Ομαδική έκθεση Ζωγραφικής στα πλαίσια Α΄ Αλεξανδρείων στην Αλεξάνδρεια.

12-12-1992: Βέροια, Στέγη γραμμάτων & Τεχνών, ατομική έκθεση ζωγραφικής.

2-6-1994: Στα πλαίσια Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, με τη διοργάνωση του Δήμου Βέροιας, συμμετοχή σε ομαδική έκθεση Ζωγραφικής στον πεζόδρομο Ελιάς.

Ιούλιος 1994: Ατομική έκθεση στη Δημοτική Πινακοθήκη της Χίου.

1-12-1996: Ατομική έκθεση ζωγραφικής στη Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών Βέροιας, θέμα «Πατρώα γη Μακεδονία».

Οκτώβριος 1996: Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών Βέροιας, ομαδική έκθεση για τη συμπλήρωση 60 χρόνων από την απελευθέρωση της Βέροιας με διοργάνωση του Δήμου Βέροιας.

Αύγουστος 1999: Συμμετοχή σε ομαδική έκθεση ζωγραφικής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας στο χώρο του σημερινού Δημαρχείου.

2000: Συμμετοχή στην Εικαστική Ομαδική Έκθεση με τίτλο «Εικαστικό Πολύμορφο», με κόσμημα & έργα Ζωγραφικής στο Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας.

Σεπτέμβριος 2006: Αρχοντικό Σαράφογλου, συμμετοχή με χειροποίητο κόσμημα από ασήμι και ημιπολύτιμες πέτρες.

Παρακολούθησε σεμινάρια εικαστικών που διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων σε συνεργασία με τη ΝΕΛΕ Ν. Ημαθίας.

Τιμητικά Διπλώματα:

16-4-1972: 3η Πανελλήνια θέση στο 2ο Συνέδριο Εθνικών Κέντρων Νεότητας.

1973: 2η Πανελλήνια θέση στο Συνέδριο Εθνικών Κέντρων Νεότητας.

1975: 2ο Βραβείο σε διαγωνισμό ζωγραφικής στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας.

1993: 1η διάκριση σε διαγωνισμό αφίσας για τα «Ημαθιώτικα».

1-22 Δεκεμβρίου: Πρώτη αναδρομική έκθεση ζωγραφικής με 105 εκθέματα (Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών).

Σκέψεις της ζωγράφου...

Πιστεύω πως κάθε καλλιτεχνική έκφραση είτε είναι θέατρο, είτε μουσική, είτε ζωγραφική όταν είναι αληθινή είναι ένα ουσιαστικό μέσο ολοκλήρωσης του ανθρώπου, διότι του παρέχει τη δυνατότητα αυτογνωσίας με τη μορφοποίηση των πιο εσωτερικών πτυχών του είναι του. Έτσι εξωτερικεύει ότι τον συγκινεί και κατ' επέκταση καλλιεργείται η ευαισθησία του και η παρατηρητικότητα του.

Δίνει αισθητικά κριτήρια ώστε να μετατραπεί ο άνθρωπος από παθητικός καταναλωτής πολιτιστικών υποπροϊόντων σε δυναμικό καταναλωτή πολιτιστικών προτύπων.

Η τέχνη διδάσκει, ψυχαγωγεί, δίνει γαλήνη και ψυχική και πνευματική ανάταση.

Η ποιοτική άνοδος που φιλοδοξούμε να δώσουμε στην ζωή μας οριοθετείται από την αγάπη μας στον πολιτισμό. Και είναι πολιτισμός η τέχνη, η οικολογική συνείδηση, η ανθρωπιά και τόσα άλλα.

Ο Καλλιτέχνης (δημιουργός) μετουσιώνει τα δεδομένα που του παρέχει ο ψυχικός του κόσμος σε συνδυασμό με το κοινωνικό του περιβάλλον, μέσα στο οποίο ζει. Έτσι μετατρέπει αυτά σε αισθητικό επίτευγμα ανάλογα με το εσωτερικό του όραμα. Υπάρχει πάντα μια αφειρηρία, η ανάγκη για έκφραση για επικοινωνία.

Οι τρεις ψυχολογικές πηγές απ' όπου αντλώ τα στοιχεία μου για να δημιουργήσω είναι η αίσθηση, το συναίσθημα και ο νους. Δεν επιζητώ την απλή απεικόνιση ενός θέματος αλλά την μετάπλαση, την μεταμόρφωση, την μετουσίωση των στοιχείων αυτών που η φαντασία μου δίνει μια ιδιαίτερη δομή για ένα σύνολο αδιάσπαστο. Κάθε συναισθηματική κατάσταση κάθε πλούσιο και έντονο εσωτερικό βίωμα πρέπει να περάσει μέσα από το διυλιστήριο του νου.

Ο πίνακας παίζει τον ρόλο σκηνικού κι αποκαλύπτει τα οπτικά αποτελέσματα του φωτός που καθορίζουν την πολύ μελετημένη σχέση ανάμεσα στο εσωτερικό και εξωτερικό χώρο. Ο πίνακας αποτελεί ένα ουσιαστικό κομμάτι του δημιουργικού διαλόγου ανάμεσα σε διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Ευγένεια, χάρη, αθάνατη έκφραση και συγχρόνως υψηλά νοήματα στη φάση ενός δημιουργικού στοχασμού που διήρκεσε δεκαετίες. Άλλες φορές εγκαταλείπονται οι κανόνες της προοπτικής για την απλοποίηση των αντικειμένων που συλλαμβάνονται σαν ελεύθερες φόρμες με την υποκειμενική χρήση του χρώματος όπου συγκροτούν

Άγγελος ευλογεί παραδοσιακούς οικισμούς

Άνοιξη

μια νέα γλώσσα που ανοίγει δρόμο στη μοντέρνα τέχνη. Πολλές φορές επιλέγω να απεικονίσω τα ίδια θέματα σε μια διαδοχή πινάκων με μικρές παραλλαγές στην κίνηση και το φωτισμό. Όλα μία ενότητα, σε κύκλους ανοιχτούς όπου διαρκώς θα διευρύνονται. Δεν καταργώ την αναγνωρισιμότητα. Υπάρχει πίσω από κάθε προσωπική ερμηνεία μια ασίγαστη έρευνα και πάθος που με οδηγεί σε καινούριες προσωπικές κατακτήσεις και διαφορετικά αποτελέσματα. Δε διστάζω να μπω σε καινούργια μονοπάτια δημιουργίας. Εκεί οι μεικτές τεχνικές, το κολάζ, οι οξυδώσεις, το πανί και η πέτρα.

Οι μορφές υπερβαίνουν τον αντικειμενικό χώρο, αποδίδουν με αυστηρή αξιοπρέπεια και ευγένεια τις γυναικείες φιγούρες. Η φόρμα και το φως, η γλυπτική και η ζωγραφική συνδυάζονται αρμονικά και ισορροπούν στις «υδροφόρες κόρες». Η στοχαστική γαλήνη του προσώπου, η στάση του σώματος, ακολουθούν τη δυναμική του «κόντρα πόστο» (συστροφή αντίθετη επάνω στον ίδιο άξονα του σώματος). Οι ανάλαφρες πτυχώσεις των αέρινων ρούχων τους, τα πυθάρια που υπονοούν το νερό, πηγή ζωής, τα κολπωτά φωτεινά περιγράμματα πάνω από τις άχρονες αυτές κόρες, εκπέμπουν μια ουράνια υπερβατική ακινοβολία, το χριστιανικό δόγμα της αιωνιότητας αγκαλιάζει όλο το θέμα με φόντο απείριτο και ρωγμές της αρχαιότητας.

Δίνω μορφή στο δικό μου εικαστικό γίνεσθαι με μεγάλη αφοσίωση, στη σχολαστική εκτέλεση που δίνει έμφαση στην ιδιαίτερα μελετημένη δομή και οργάνωση του χώρου στη ροή και κατεύθυνση της πινελιάς και της φόρμας.

Βγαίνω έξω εμπνέομαι και πλουτίζω εντός μου τις ζωγραφικές αξίες, το ρυθμό, τη συνθετική δύναμη. Αναγνωρίζουμε σε κάποια έργα τα αραβουργήματα και τον ρυθμό της Αρι Νουβώ όπου τονίζεται η διαδοχή ρυθμικών μοτίβων. Τονίζεται η τεκτονική άρθρωση. Εμφύσησε νέα πνοή και ξεπέρασε την τυφλή αντιγραφή

των προτύπων. Πίσω από όλα αυτά υπάρχει μια ανθρώπινη καρδιά γεμάτη ενδουσιασμό και μια εσωτερική πνευματική όραση μεσιτή από ουσιαστικές απεικονίσεις. Κάθε μοτίβο συμμετέχει ενεργά στο επιμέρους και στο συνολικό σχέδιο (θέμα).

Πέρα από τα σύνορα της ζωγραφικής υπάρχουν και άλλες μορφές δημιουργίας. Κάνεις μια παρένθεση και μπαίνεις κάπου αλλού. Και εκεί βρίσκεις πάλι το σχέδιο, τη φόρμα, την σύνθεση τις ιονικές διαβαθμίσεις, τις χρωματικές αντιθέσεις, την κατεύθυνση, την μανιέρα. Ακόμη υπάρχει ο αστραφερός και γεμάτος γοητεία κόσμος των ορυκτών ημιπολύτιμων πετρών. Αρωγός το πάθος για την χαρά της δημιουργίας και έτσι αρχίζει μία ακόμη εσωτερική περιπλάνηση για να καταλήξει στην προσωπική έκφραση.

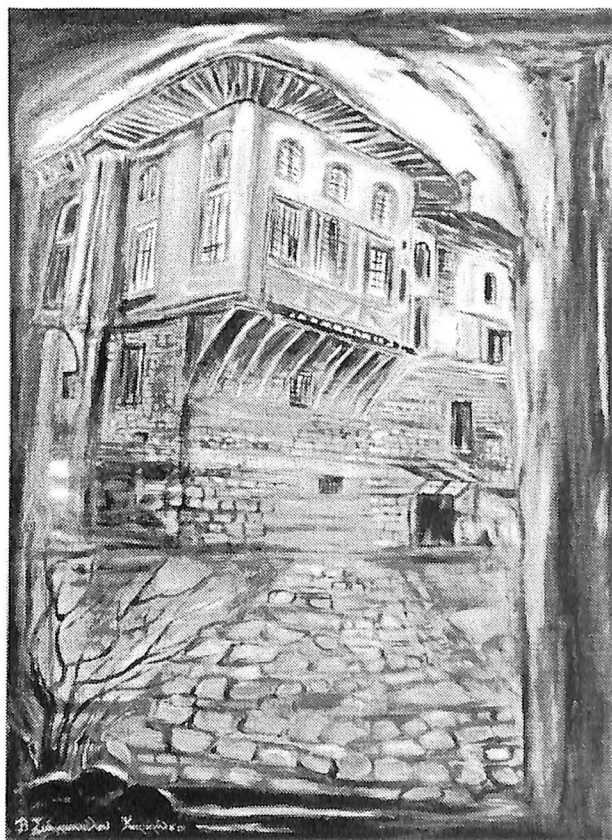
Για τη ζωγράφο Βασιλική Σιδηροπούλου - Καραμήτσου γράφει ο φιλόλογος Θωμάς Ταβριτλίδης

Αν η ζωγραφική είναι η ποίηση του φωτός, τότε η ζωγράφος κ. Βάσω Σιδηροπούλου - Καραμήτσου είναι πράγματι μια ποιήτρια που καθοδηγεί το φως με την καρδιά και με το νου έτσι ώστε να συνθέτει δίνοντας μορφή σε οράματα, ονείρατα και λογισμούς μουσικούς. Από το χρωστήρα της προβάλλει με το τωρινό έργο της αδιάσπαστο γίνεσθαι «από παλαιόθεν και έως τώρα» ελληνικό και γι' αυτό οικουμενικό, γαιώδες και ουράνιο μαζί. Ο Μέγας Αλέξανδρος με το Βουκεφάλα οδεύει προς τα ουράνια. Τα ουράνια κατεβαίνουν στις παλιές γειτονιές και Θεοσώστου πόλεως Βεροίας.

Μορφές Αγίων και άνθη και πολλά σπίγια και δρόμοι και δάση και υδροφόρες κόρες μουσικά σύμβολα της υδρόχαρης Θεογέννητης Βέροιας. Ίσως όλα μαζί συνδέτουν την αθάνατη ραψωδία της παιρώας γης της Μακεδονίας μας.

Θερμά συγχαρητήρια και ευχές για συνεχή άνοδο.

Βέροια 11/12/996

Βεροιώτικο

Ο καλλιτέχνης είναι αιώνιος αναζητητής

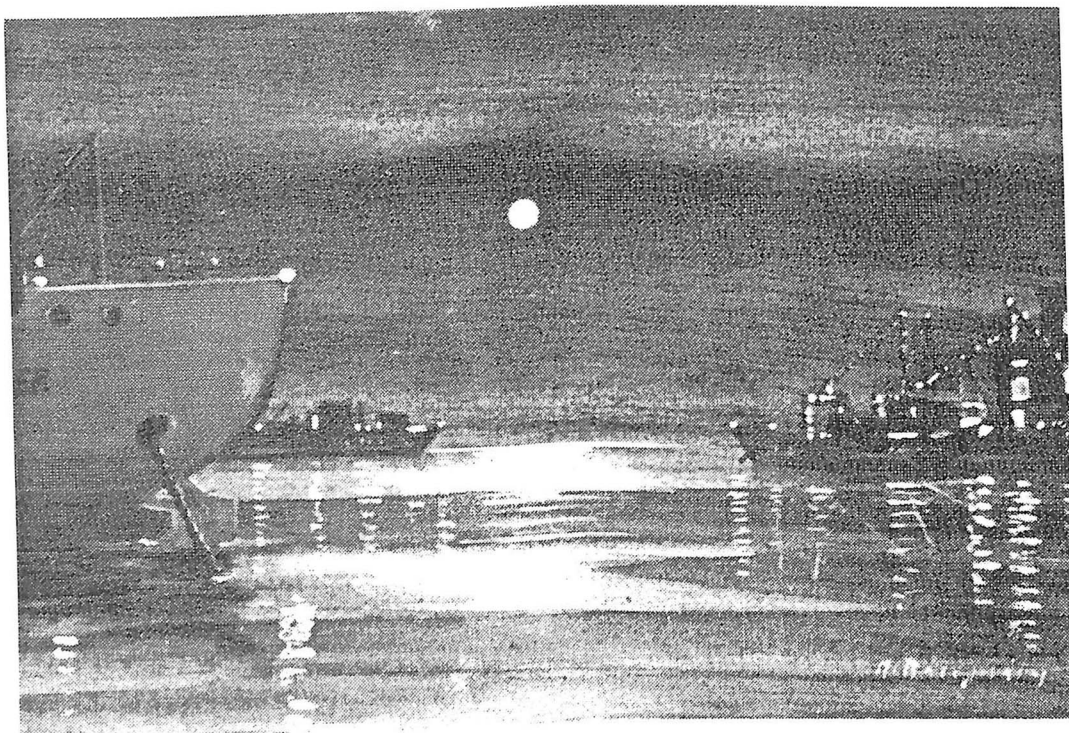
Φύση

Ο ζωγράφος

Παύλος Βασιλειάδης

Ελένη Σιούμπου

Αρχαιολόγος - Ιστορικός της Τέχνης

Λιμάνια

Ο Παύλος Βασιλειάδης έχει εδώ και χρόνια ταυτιστεί με την εικαστική έκπληξη, με τον συμπαθητικό διάλογο με το κοινό, που ξεκινά από ένα εύρημα. Από τα πρώτα χρόνια της καλλιτεχνικής του δημιουργίας κέρδισε την προσοχή των μελετητών και των κριτικών. Κι ο φιλότεχνος κόσμος γνωρίζει τις σύγχρονες αναζητήσεις του. Μα το μεγάλο κοινό της Θεσσαλονίκης, που είναι όλοι όσοι περπατούν στους δρόμους, τον έχει ταυτίσει με την εγκατάσταση του «Φεγγαριού» μέσα στη θάλασσα του Θερμαϊκού στο ύψος του Στρατηγείου («Δημήτρια», 1995), που αντανακλούσε το φως κάνοντας συναγωνισμό με το αληθινό καλοκαιριάτικο φεγγάρι πιο ψηλά.

Διαδρομή

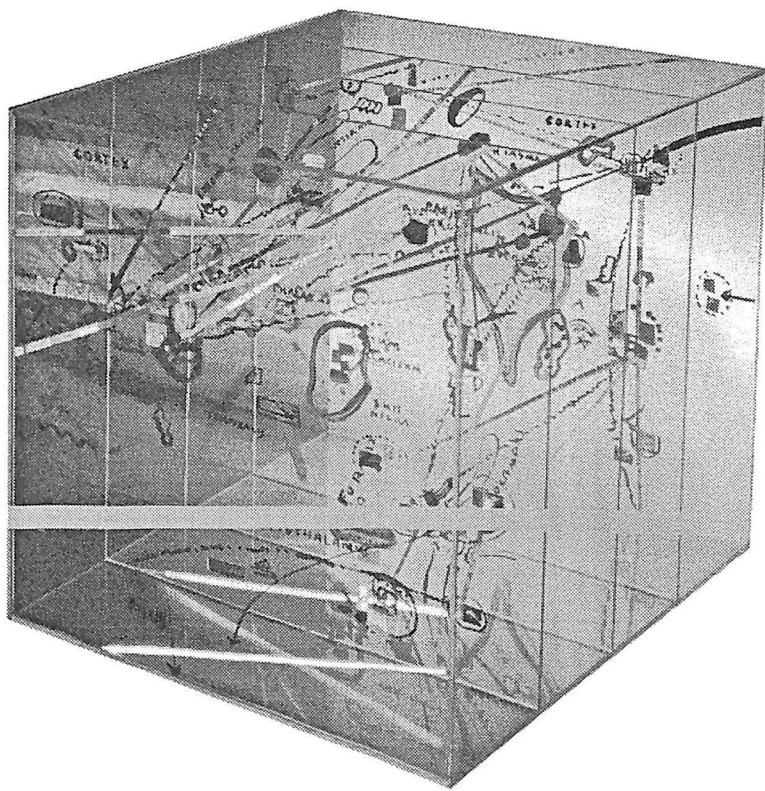
Ο Παύλος Βασιλειάδης εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70. Το 1977 ήδη, στα ζωγραφικά του έργα με θέμα το αστικό τοπίο παρενέβαιναν τρισδιάστατες ξύλινες μικρογραφίες σπιτιών που έδεναν σε αμφισβήτηση το ζωγραφικό μέρος (γκαλερί «Πολύπλανο», 1979). Στη συνέχεια το θέμα της οπτικής απάτης και της φευγαλέας αντίληψης του κόσμου τέθηκε

Ο ζωγράφος Π. Βασιλειάδης παρουσίασε έργα του στη γκαλερί της Δόμνας Κουρτίδου «hobby»-εικαστικές προτάσεις στις 6/11/2006.

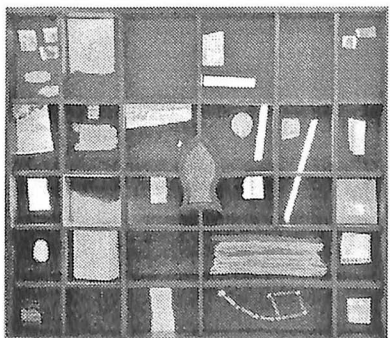
με τα έργα κάτω από το γενικό τίτλο «Αντανάκλασεις-δρόμοι». Σ' αυτά δούλεψε πάνω στο αισθητικό αποτέλεσμα που δίνει η αντανάκλαση σ' ένα τυχαίο ιζάμι βιτρίνας ή αυτοκινήτου, εισάγοντας πάλι το στοιχείο του πραγματικού, είτε με μοντέλα αυτοκινήτων είτε με πραγματικά παρπρίζ και πόρτες αυτοκινήτου που περιείχαν τη ζωγραφισμένη «αντανάκλαση» («Αντανάκλασεις-δρόμοι», γκαλερί «Πολύπλανο», 1980). Η ιδέα εξελίσσεται περισσότερο ζωγραφικά, με υπαινικτική απεικόνιση και δυναμική πινελιά στη δεκαετία του '80. Η αντανάκλαση στο ιζάμι γίνεται τώρα ένα δυναμικό παιχνίδι με κινημένες ζώνες χρώματος που υποδηλώνουν ταχύτητα, αλλά και μια πιο απρόσωπη και μηχανική εναλλαγή των εικόνων της πόλης. Πίσω από τα μισάνοιχτα ιζάμια των αυτοκινήτων διακρίνονται σε μερικά έργα πρόσωπα χωρίς χαρακτηριστικά, σαν οι άνθρωποι της πόλης να έχουν γίνει ένα με το άψυχο περιβάλλον («Πολύπλανο», 1988).

Στη συνέχεια ο καλλιτέχνης βγαίνει πιο αποφασιστικά στις τρεις διαστάσεις προσεγγίζοντας πια τη φύση και τις αμέτρητες αισθητικές δυνατότητες που μπορούν να δώσουν τα στοιχεία της. Στα «Βράχια», έργα μεγάλων διαστάσεων (3X5 μ.) σε πανί, αφήνει τον όγκο των βράχων να δημιουργήσουν τις μορφές. Το πανί στερεώνονταν πάνω σε τυχαία βράχια της ακτής και το χρώμα που περνιόταν πάνω του δημιουργούσε τις

αφηρημένες γωνιώδεις μορφές με τον τρόπο του φροτάζ (Βαφοπούλειο, 1991). Το ερώτημα «φυσικό ή τεχνητό;» βάζει σε αμηχανία το θεατή στα έργα με βράχους από ύφασμα και πολυουρεθάνη πλάι στους φυσικούς βράχους, ενώ η έρευνα της φύσης φτάνει στο αποκορύφωμά της, μέσα από την ανθρώπινη παρέμβαση. Πρόκειται για τους «Υπεριώδους ολοκληρωμένες πια ανεξάρτητες εγκαταστάσεις σε φυσικούς χώρους, όπου το φυσικό φως αντικαθίσταται ή συμπληρώνεται από υπεριώδες και τα ευρήματα του καλλιτέχνη οδηγούν το θεατή σε μια πραγματικότητα που υπάρχει μόνο μέσα από το έργο. Το φυσικό περιβάλλον γίνεται συστατικό του έργου, υπολογίζοντας ακόμη και την τροχιά του φεγγαριού για να πετύχει π.χ. η τεχνητή διάχυση του φεγγαρόφωτου μέσα από τη φυλλωσιά («Φεγγάρι-Δέντρο-Ακτίνες») και ανίστροφα, προσαρμόζοντας το έργο στις διαστάσεις του περιβάλλοντος («Ακτίνες», «Το κάιοπιτρο του Αρχιμήδη»). Αλλού η ψευδαίσθηση δημιουργεί ένα κοσμικό υποβλητικό ιοπίο («Ακτίνες», «Αστερισμοί»), αλλού μια λυρική εμβληματική παρέμβαση «Φεγγάρι», «Μορφές της θάλασσας») και αλλού το παράξενο υπεριώδες φως ανοίγει το ε πέρασμα για εικόνες και συμβολισμούς του παρελθόντος («Κλωθώ», «Χρησμός»).

Κουτί μνήμης

Μνημοθήκες

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΣΤΕΓΗ **ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ** ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Θεόδωρος Ποδυχρονιάδης

Ιατρός

Η «Πνευματική και Ολυμπιακή Στέγη Δημητρίου Βικέλα», είναι νέο Νομικό Πρόσωπο του Δήμου Βέροιας, που συστήθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, μετά από πρόταση του Δημάρχου κ. Χρήστου Σκουμπόπουλου.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων, με τη σύμφωνη γνώμη των δωρητών, μας πρόσφερε Στέγη στο Βλαχογιάννειο Ιστορικό Μουσείο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από εννέα μέλη. Πρόεδρος είναι ο εκάστοτε Δήμαρχος, σύμφωνα με την

συστατική πράξη του Ιδρύματος κι έχει το δικαίωμα να ορίζει στη θέση του, όποιον δημότη θεωρεί κατάλληλο.

Ο ετήσιος προϋπολογισμός του Ιδρύματος Δημητρίου Βικέλα, ανέρχεται στις τριάντα χιλιάδες ευρώ περίπου, που αποτελούν επιχορήγηση του Δήμου Βέροιας.

Στόχος και σκοπός του είναι η ανάδειξη και προβολή του πνεύματος, των αρχών, των ιδεών και των αθλητικών & ολυμπιακών διαστάσεων της μεγάλης προσωπικότητας του Βεροιώτη Λόγιου **Δημητρίου Βικέλα**, Πρώτου Προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και ό,τι έχει σχέση με τη διάσωση ανικειμένων του και την διάδοση του Ολυμπιακού Πνεύματος καθώς και την ανάπτυξη του Πολιτισμού αλλά και η ανάληψη κάθε άλλης δράσης και πρωτοβουλίας που συμβάλλει στην προαγωγή της Ολυμπιακής Ιδέας, στην Ελλάδα και το Εξωτερικό.

Το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο, αντιμετώπισε πολλά προβλήματα και το απασχόλησαν ερωτήματα ιδιαίτερα βασανιστικά, όπως: α) Από πού θα άρχιζε; β) Ποιοι θα είναι οι συγκριμένοι στόχοι του; γ) Τι είδους θεμέλια θα έβαζε;

Είχε από την αρχή επικεντρώσει το ενδιαφέρον του στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Κύριο μέλημά του ήταν να τους κεντρίσει το ενδιαφέρον, να τους δώσει ιδέες, οράματα και αφορμές, ώστε να τους αποσπάσει για λίγο από την τηλεόραση, τα βιντεοπαιχνίδια και την καφετερία.

Η προσέγγισή του φάνηκε γρήγορα να αποδίδει. Οι μαθητές αντέδρασαν δευτικά και δέχθηκαν φιλικά τις ιδέες του, σα να περίμεναν από χρόνια τέτοιες προσεγγίσεις.

Σ' αυτή την κατεύθυνση το Διοικητικό Συμβούλιο πραγματοποίησε τα εξής:

1. Θεσμοδότησε «**Ετήσιο ποιητικό διαγωνισμό με βραβεία για μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων του Νομού Ημαθίας**». Στον 1^ο διαγωνισμό του 2006 έλαβαν μέρος 32 άτομα. Η βράβειυσή τους έγινε στην Δημόσια Βιβλιοθήκη στις 17-5-2006. Η συνεργασία και η συμμετοχή του Συνδέσμου Φιλολόγων Νομού Ημαθίας ήταν άριστη και γόνιμη.

2. Θεσμοδότησε την «**Βικελαία γιορτή ποδηλάτου**» που θα γίνεται κάθε χρόνο, με πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις που καλύπτουν δύο μέρες. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2006 και είχε τρεις ενότητες:

α) Εικαστική έκθεση μπροστά στο Δημαρχείο από του μαθητές των Δημοτικών Σχολείων με θέμα το ποδήλατο.

β) Εικονικούς αγώνες και ασκήσεις ποδηλατιστών στον προαύλιο χώρο του Δημαρχείου.

γ) Ποδηλατικό αγώνα χωρίς ανταγωνισμό, με προσέλευση 400 μαθητών.

Η οργανωτική Επιτροπή επισκέφθηκε όλα τα Δημοτικά Σχολεία δίνοντας πληροφοριακό υλικό και συζήτησε με 250 δασκάλους. Τη «Βικελαία Γιορτή Ποδηλάτου» συνδιοργάνωσε με το Γραφείο Φυσικής Αγωγής και τη Νομαρχιακή υπεύθυνη της Ολυμπιακής Παιδείας, κ. Χατζητυτλή.

3. Στις 5 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε Ημερίδα στο Χώρο Τεχνών, κατά τις πρωινές ώρες, για τους μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου του Δήμου μας με κεντρικό θέμα: «*Η φύση και ο χαρακτήρας της Επιχειρητικής Συμπεριφοράς*». Ομιλητές ήταν τρεις καθηγητές του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ο κ. Γιάννης Μουρατίδης, ο κ. Γεώργιος Γρούσιος και ο κ. Χαράλαμπος Τσορμπατζούδης. Συμμετείχαν 4 μαθητές από κάθε τμήμα των σχολείων με πρόσκληση ενδιαφέροντος. Το Δ. Σ. επισκέφθηκε όλα τα Γυμνάσια και Λύκεια του Δήμου μας χορηγώντας σχετικό έγγραφο και κατατοπιστικό υλικό και συνομίλησε με τους Γυμνασιάρχες, Λυκειάρχες και τους Φιλόλογους καθηγητές για την καλή οργάνωση της εκδήλωσης. Η εν λόγω ημερίδα διοργανώθηκε σε συνεργασία με την Β/θμια Εκπαίδευση και το Γραφείο Φυσικής Αγωγής - Τομέας Ολυμπιακής Παιδείας.

4. Το Ίδρυμα Βικέλα έκανε την πρώτη του έκδοση, τυπώνοντας την ιστορική μελέτη του κ. Γιώργου Χ. Χιονίδη με τίτλο «*Η αρχοντική οικογένεια της Βέροιας των Μπικέλα - Βικέλα*». Το Δ.Σ. έστειλε αντίτυπα σε όλα τα Σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για τις βιβλιοθήκες τους.

5. Στις προθέσεις του Ιδρύματος Δημητρίου Βικέλα για το 2007 είναι η λειτουργία τμήματος εκδόσεων.

Επίσης πραγματοποιήθηκαν και μια σειρά άλλων εκδηλώσεων γενικότερου ενδιαφέροντος.

Το Ίδρυμα Δημητρίου Βικέλα Δήμου Βέροιας έχει ανοιχτούς ορίζοντες. Είναι ένας ζωντανός και δραστήριος οργανισμός που μπορεί να προσφέρει σημαντικό έργο στον πολιτισμό της Βέροιας.

Για την ιστορία, το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούσαν οι κ.κ.:

Πρόεδρος Θεόδωρος Πολυχρονιάδης

Αντιπρόεδρος Γρηγόριος Σαράφογλου

Μέλη Οι δημοτικοί Σύμβουλοι: Βασίλειος Γιαννουλάκης, Χάιδω Τζήκα - Μπατισαρά,

Οι δημότιες: Μιχαήλ Μαρμαράς, Δημήτριος Βλαχόπουλος, Βασίλειος Φωκάς,

Αλκμήνη Μπεμπέτσου, Παρασκευή Ζητούνη.

Αποκάλυψη στο Τσις χαμάμ

Παύλος Πετρομελίδης
Δικηγόρος - Συγγραφέας

Tout est d'abord revée.

Όλα είναι κατ' αρχήν ονειρώδη, κατά την αρεστή μετάφραση του ομιλούντος, και με την ακριβή έννοια που ήθελε να προσδώσει ο Γάλλος φιλόσοφος Basilar, «ότι όλα τα πράγματα στη ζωή μας και' αρχήν τιάχουμε ονειρευτεί».

Ο φιλόσοφος επίσης, απ' ότι θυμάμαι που τον διάβαζα προ δεκαετίας περίπου, εκθείαζε τον εκ πρώτης όψεως αντιφατικό αλλά σίγουρα, κατά την άποψή του τουλάχιστον αλλά και τη δική μου, γόνιμο συνδυασμό γλυκύτητας και σκληρότητας. Έλεγε ταυτόχρονα επίσης ότι όλες οι όμορφες, οι ωραίες και σωστές λέξεις είναι γένους θηλυκού.

Γι' αυτό και η Μαριγέ μου, η ηρωίδα του μυθιστορήματός μου, είναι γένους θηλυκού.

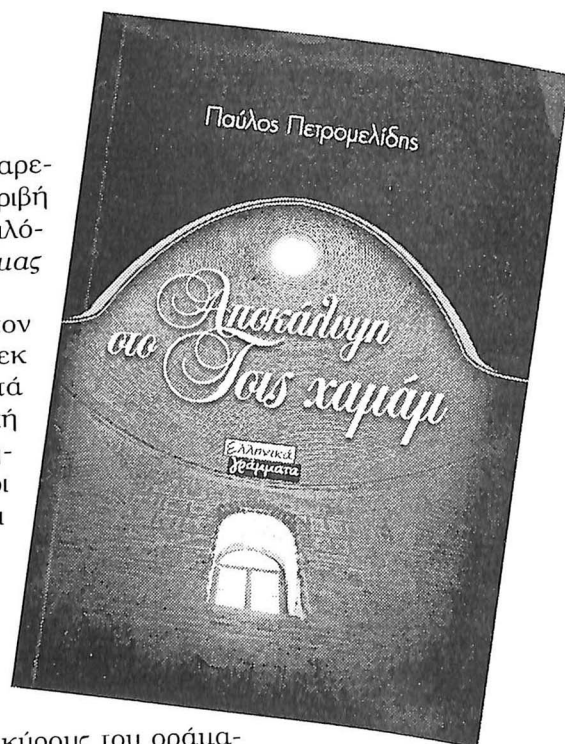
Γι' αυτό επίσης προσπάθησα να γράψω για μια σκληρή εποχή με όση γλυκύτητα της πρέπει.

Γιατί έχοντας πετύχει την κατεδάφιση του κύρους του οράματος, η κοινωνία προσπαθεί, επιστρατεύοντας την επιστήμη, να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς της με το όνειρο.

Γιατί απεγνωσμένα θέλουν να αποδείξουν ότι το όραμα δεν είναι επιστημονικά αξιόπιστο. Ότι δεν μπορούμε ν' αποκαταστήσουμε τον διάλογο ανάμεσα στην τέχνη και την επιστήμη.

Και όμως. Μπορούμε να βρούμε μια κοινή γλώσσα σ' έναν κόσμο στον οποίο εμφανίζονται να παίζουν αποφασιστικό ρόλο η βιολογία, η φυσική και η γενετική. Οι σύγχρονες εξελίξεις συνδέθηκαν σ' όλο τον κόσμο με μια σαφή υποχώρηση των ανθρωπιστικών αξιών και με μια υποβάθμιση του παιδευτικού και διεκδικητικού ρόλου των διανοουμένων. Ζούμε στον μεταμοντέρνο κόσμο, όπου τα πάντα μεταμφιέζονται ταχύτατα σε οικονομικό μέγεθος, σε μετρήσιμο προϊόν, σε ανταλλακτική αξία.

Γιατί όσοι νομίζουν ότι μπορούν να εκδρονίσουν από τις δεσμοσμένες και οργανωμένες κοινωνίες το **ΟΝΕΙΡΟ**, είναι πικρά γελασμένοι.

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην παρουσίαση του βιβλίου «Αποκάλυψη στο Τσις χαμάμ» που πραγματοποιήθηκε στις 11/11/2006 στην Αντωνιάδαιο Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών Βέροιας.

Γιατί κόσμος και όνειρο είναι ένα, που τόσο συχνά έλεγε ο αείμνηστος Νίκος Καζανιζάκης.

Γιατί το όνειρο δεν κατεδαφίζεται και οι αφελείς προσπάθειες όσων πιστεύουν το αντίθετο θα παραμείνουν αλυσιπελείς στους αιώνες των αιώνων. Και ας προσπαθούν να επιστρατεύσουν επιστημονικούς κλάδους νεοσύστατους. Ευτυχώς για εμάς και δυστυχώς γι' αυτούς.

Το κύρος του οράματος δεν ξεθωριάζει. Το **ΟΝΕΙΡΟ** δεν ακυρώνεται. Τους προειδοποιούμε απ' εδώ. Από την πατρίδα της Μαριγέ. Από τη Βέροια που γεννηθήκαμε και μας μεγάλωσε. Από τη Βέροια της καρδιάς μας και των ονείρων μας. Ότι θα επιμένουμε παντού και πάντοτε. Έστω και αν πολλές φορές οι προσπάθειές μας θα φαίνονται κατ' αρχήν ως μάταιες.

Γιατί η επιθυμία δεν ιθασεύεται, όσο ισχυρή κι αν είναι η σύγκρουσή της ιδίως με τη σημερινή πραγματικότητα. Θέλουμε. Ναι, θέλουμε να δεμελιώσουμε σε στέρεες βάσεις την υπαρξιακή μας ταυτότητα.

Γιατί η Βέροια είναι μόλις 94 ετών, ύστερα από 500 χρόνια Οθωμανικής Κυριαρχίας. Ξέρουμε όμως ότι έχει μια ιστορία αιώνων στην ευλογημένη γη της Ερατεινής Ημαθίας. Ναι είναι η αρχαιότερη πόλη της Μακεδονίας. Αλλά και η πιο όμορφη τουρκόπολη. Αυτή τη Βέροια των τελευταίων χρόνων της τουρκοκρατίας προσπάθησα να ζωντανέψω με το ιστορικό μου αυτό μυθιστόρημα. Το βιβλίο είναι μια αληθοφανής απεικόνιση της ιστορικής περιόδου λίγο πριν λίγο μετά την απελευθέρωση της Βέροιας από τους Τούρκους (Τρίτη 16 Οκτωβρίου 1912).

Πόσο αληθινή ή ψεύτικη η απεικόνιση δεν μπορώ να το καταδέσω με απόλυτη ακρίβεια, όπως αναφέρω και στο αντί-προλόγου σημείωμά μου στην αρχή του βιβλίου.

Πόσο τα κατάφερα; Δεν ξέρω. Αυτό θα το πει το αναγνωστικό κοινό. Όλοι εσείς που με την επιβοήθηση των όρων του σύγχρονου μάρκετινγκ, καλείστε να λειτουργήσετε ως έχοντες συλλογική κοινωνική συνείδηση. Ο ένας με τον άλλον. Τότε μόνο το βιβλίο θα επιτελέσει τον λειτουργικό του προορισμό.

«Αποκάλυψη στο Τσις

Σκέψεις...

για το βιβλίο του Βεροιώτη

Παύλου Πετρομελίδη

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΣΤΟ ΤΣΙΣ ΧΑΜΑΜ

Παύλος Πυρινός

Θεολόγος

Το αρχικό μου ενδιαφέρον πέρασε από την κλίμακα της έκπληξης και τελικά έμεινα ενεός. Εμβρόντητος στην κυριολεξία.

Είναι ένα βιβλίο με όμορφο εξώφυλλο, που φιλοτεχνήθηκε και σχεδιάστηκε από τον Ρικάρντο Ιζολαμπέλα με βάση φυσική φωτογράφιση που έκανε η συμπολίτης φωτογράφος Βούλα Κώστογλου με το γιο της Δημήτρη Κοντσιδή των Δίδυμων Λουτρώνων (ανδρών και γυναικών δηλαδή) του Σινάν του Αλατά ή Τουτσι χαμάμ ή επειδή οι ντόπιοι κάτοικοι της εποχής εκείνης, γηγενείς Βεροίεις, οι χριστιανοί Ρωμοί του μυθιστορήματος, δε μιλούσαν καλά την τουρκική γλώσσα και την παρέφθειραν, όπως λέμε στη γλωσσολογία Τσις χαμάμ. Οι χριστιανοί ρωμοί λέγαν τα λουτρά Τσις χαμάμ.

Το οπισθόφυλλο επίσης όμορφο, περιέχει δύο τμήματα του βιβλίου, το ένα που αναφέρεται στα σπία της Βέροιας, όπου όλοι ησύχαζαν διπλά αμπαρωμένοι κ.λπ. και το άλλο είναι ένα κομμάτι ιδιαίτερης λογοτεχνικής αξίας, ειλημμένο από το τμήμα του μυθιστορήματος όπου έγινε η περίφημη «Αποκάλυψη» στο Τσις χαμάμ.

Το μέγεθος του βιβλίου είναι 312 σελίδες και η γραμματοσειρά καλή.

Στη δεύτερη σελίδα του εξωφύλλου εκτιμώ ιδιαίτερα ότι ο συγγραφέας συμπολίτης δικηγόρος-οικονομολόγος σπεύδει ταχέως από την αρχή του βιογραφικού του να δηλώσει ότι «η καταγωγή των γονέων μου είναι από τα Φλογητά της Καπιπαδοκίας της Μ. Ασίας».

Στη σελίδα 9 του βιβλίου ο συγγραφέας αναφέρει χαρακτηριστικά: «πόσο αληθινή ή ψεύτικη η απεικόνιση της ιστορικής περιόδου, δεν μπορώ να το καταδέσω με απόλυτη ακρίβεια. Αφού και τα πρόσωπα αλλού πλάθουνε το μύθο τους και αλλού τον ξεπερνάνε, σαν να θέλουνε να ζωντανέψουν τη Βέροια των τελευταίων χρόνων της Τουρκοκρατίας. Είναι άραγε τα πρόσωπα ή τα ιστορικά γεγονότα που διαλύουν στην κυριολεξία τα τελευταία χρόνια του χαμιδικού καθεστώτος; Δεν ξέρω. Ίσως όλα μαζί ή το καθένα ξεχωριστά ή και τίποτα από όλα αυτά».

Κατά την άποψή μου το τμήμα αυτό δίνει το ιδεολογικό σίγμα του συγγραφέα. Στ' αλήθεια, τα τελευταία χρόνια ο Σουλτάνος Αβδουλ Χαμίτ, όπως προκύπτει και από την ακραιφνή πολιτική συζήτηση που περιλαμβάνεται στο βιβλίο, είχε εγκαθιδρύσει ένα αδίστακτο αστυνομικό κράτος σε ευρύτατη κλίμακα και κυβερνούσε απολυταρχικά, αφού πήρε πίσω το Σύνταγμα του 1876, το οποίο κατά το γαλλικό πρότυπο περιείχε πολλές καινοτομίες και πολιτικές ελευθερίες.

Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση η αναφορά του βιβλίου σε πάρα πολλές ιστορικές λεπτομέρειες, όπως στους κανονισμούς της ορθόδοξης κοινότητας της Βέροιας, στην εφορία των σχολείων, στα ζητήματα πυρόσβεσης λόγω των πολλών πυρκαγιών που ταλάνιζαν την πόλη αλλά και η αναφορά σε λαογραφικά στοιχεία όπως οι διαθήκη της αρχόνισσας Βασίλως και το προικοσύμφωνο που συνέταξε η ηρωίδα του μυθιστορήματος η Μαριγέ για λογαριασμό της κόρης της.

Αλλά, πέραν αυτών, επειδή η ειδικότητά μου και οι σπουδές μου είναι πάνω στη Θεολογία, ο συγγραφέας κάνει έναν πολύ καλό χειρισμό των μουσουλμανικών αιρέσεων

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην παρουσίαση του βιβλίου «Αποκάλυψη στο Τσις χαμάμ» που πραγματοποιήθηκε στις 11/11/2006 στην Αντωνιάδαιο Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών Βέροιας.

ανάμεσα στους ορθοδόξους μουσουλμάνους, τους σουνίτες αλλά και τους σιΐτες τους αιρετικούς μπεκτασήδες δερβίσηδες, δηλαδή τους μοναχούς των τεκέδων, δηλαδή των μοναστηριών και μάλιστα ανάμεσα στους μπαμπαγκιάν ή μπαμπαγκιάνηδες, που ήταν υπέρ του άγαμου στην περιοχή της Μπαρμπούτας και τους Τσελεμπήδες δερβίσηδες, που ήταν υπέρ του έγγαμου στην περιοχή της Κυριώπισσας, στο Μπογιαλί τζαμί.

Επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι λεγόμενοι Εβραίοι νιονμέδες, από το «νιονμέ» που σημαίνει γυρισμένος, οι λεγόμενοι επίσης και σαμπαταϊστές, δηλαδή οι οπαδοί του Σαμπετάϊ Σεβή, ο οποίος την εποχή των μεγάλων αλλαξοπιστιών (1666 και έπειτα) έστειλε από τη Γάζα τον Νάταν και έτσι την εποχή εκείνη πολλοί εβραίοι της Βέροιας ασπάστηκαν τον μουσουλμανισμό και έγιναν οπαδοί του Σαμπετάϊ Σεβή.

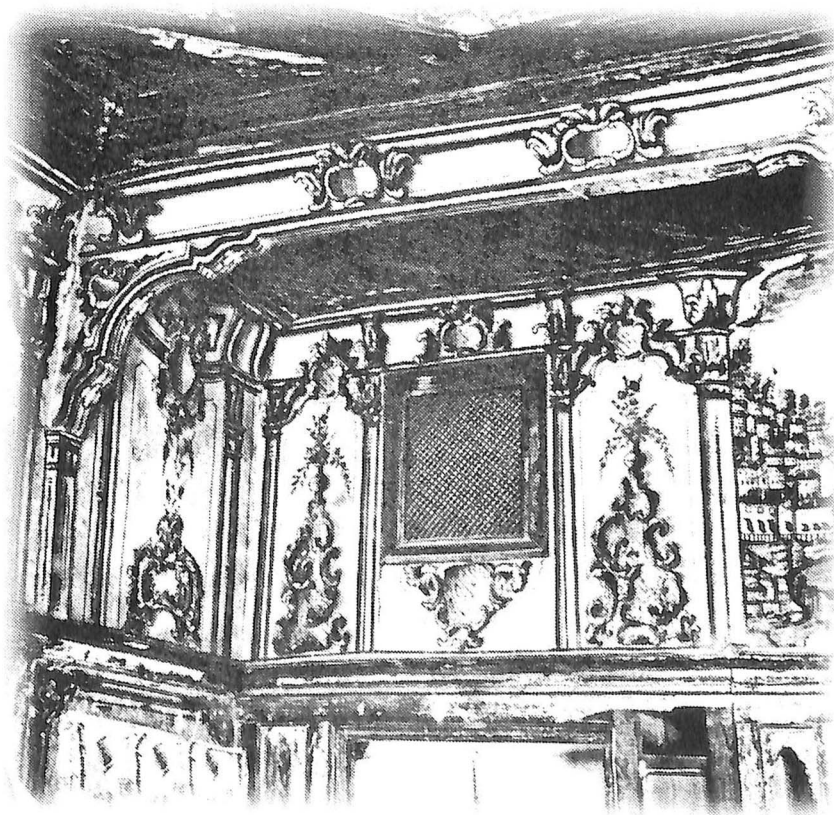
Στην αστυνομική ιστορία που διαπλέκει το μυθιστόρημα τίθεται το ερώτημα ποιος σκότωσε το ζωγράφο, τον Μεχμέτ Εφέντη, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον τρόπο του λεγόμενου αμερικάνικου μυθιστορήματος. Σε αντίθεση δηλαδή με το ευρωπαϊκό μυθιστόρημα, δεν αναζητεί ίχνη και σημεία του εγκλήματος, π.χ. αίμα, εργαλεία εγκλήματος κ.λπ., όπως στο ευρωπαϊκό μυθιστόρημα, αλλά κίνητρα του πιθανού δολοφόνου είναι λόγοι ιδεολογικοί.

Εκεί, στο σημείο αυτό, ο συγγραφέας πετυχαίνει με ένα αριστοτεχνικό τρόπο χειρισμού των αιρέσεων να βάζει τον αναγνώστη να αναρωτιέται ποιοι είναι άραγε οι ιδεολογικοί λόγοι οι οποίοι ώθησαν τους πιθανούς δολοφόνους, ώστε να δολοφονήσουν έναν υπηρέτη της απάραμλλης ζωγραφικής τέχνης των τζαμιών και των μιναρέδων;

Αλλά και η ακραιφνής πολιτική συζήτηση ανάμεσα στους προύχοντες της πόλης, που λαβαίνει χώρα στο σπίτι του Σιορ Μανωλάκη (σημερινό κατάστημα «Γκούνις» στην οδό Μητροπόλεως), είναι ομολογουμένως άρτια και εμπεριστατωμένη.

Τελειώνοντας, εν κατακλείδι, θέλω να επισημάνω το πάθος με το οποίο ο συνονόματός μου Παύλος Πετρομελίδης ενέσκηψε στην ιστορία της πόλης, αλλά και το σεβασμό του στο παρελθόν της και την αγάπη του για τους ανθρώπους της εποχής.

Τρέφω την πεποίθηση ότι το έργο θα κερδίσει μεγάλη μερίδα του αναγνωστικού κοινού και θα καταλάβει μια ξεχωριστή θέση στο χώρο των ελληνικών γραμμάτων.

Εσωτερική άποψη του καλού οντά στο αρχονικό του Σιορ-Μανωλάκη

Για το φαινόμενο της «ληστοκρατίας» στην Ελλάδα

Αλέκος Χατζηκώστας
Δημοσιογράφος

Το φαινόμενο της «ληστοκρατίας» κράτησε ένα ολόκληρο αιώνα στη χώρα μας (που φυσικά δεν έχει και το μονοπώλιο σε παρόμοιες καταστάσεις). Συνδέεται με την εξελικτική πορεία του νεοελληνικού αστικού κράτους γνωρίζοντας περιόδους ύφεσης και έξαρσης που σχετίζονται με συγκεκριμένα πολιτικά γεγονότα κοινωνικές αλλά και εθνικές εξελίξεις.

Μελετητές του φαινομένου, σχηματικά χωρίζουν τη «ληστοκρατία» στις παρακάτω περιόδους. 1835-1870 (συμπίπτει με τη βασιλεία του Όθωνα) όπου έχουμε την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου. 1870-1920 την παγίωση του (συνδέεται με την ανάπτυξη των εδαφών της χώρας μας καθώς την παγίωση του αστικού καθεστώτος, τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, το «εθνικό διχασμό» κ.α) και την περίοδο 1921-1936 (με την καθοριστική σφραγίδα της Μικρασιατικής καταστροφής) με την εκ νέου έξαρση και την εξάλειψή της.

Για την ορολογία

Από την αρχή θα πρέπει να ξεκαθαριστεί πως και στο φαινόμενο αυτό υπήρχε αντιστροφή των εννοιών με προφανή στόχο την συσκοπίση του φαινομένου και τη συκοφάντηση των πρωταγωνιστών του. Έτσι οι αγωνιστές της επανάστασης του '21 (οι αντίθετοι με τους τούρκους αλλά και τους κοιταμπάσηδες) ονομάστηκαν «κλέφτες». Στη συνέχεια κυρίως στην περίοδο της «Βαυαροκρατίας» όσοι δεν συμφωνούσαν με την επίσημη πολιτική των κοιταμπάσηδων και της τότε ανερχόμενης άρχουσας τάξης και έβγαιναν στο «κλαρί» χαρακτηριζόταν συλλήβδην σε «ληστές» και «ρέμπελοι» ενώ η λέξη επανάσταση εξοστρακίζόταν. Ας μην ξεχνάμε πως το καθεστώς της ανιβασιλείας επικήρυξε το 1834 ως «ληστές» τον Πλαπούτα και τον Κολοκοτρώνη και αργότερα τους φυλάκισε και τους δίκασε ως εγκληματίες κατά του καθεστώτος. Αλλά και σήμερα η αντιστροφή αυτή συνεχίζεται με τα να βαφτίζεται η αντίσταση των λαών κατά της «Νέας Τάξης Πραγμάτων» συλλήβδην ως τρομοκρατία!

Εδώ ιδιαίτερη σημασία έχει η προσέγγιση του Hobsbawm που χρησιμοποιεί τον όρο «κοινωνικός ληστής» που τον διαφοροποιεί από τον κοινό ληστή. «Αυτό που έχει σημασία σχετικά με τους κοινωνικούς ληστές είναι ότι είναι χωρικοί που ζουν στην παρανομία, τους οποίους ο αφέντης και το κράτος θεωρούν εγκληματίες, αλλά που παραμένουν στα πλαίσια της αγροικής κοινωνίας και θεωρούνται από τους χωρικούς ήρωες, αγωνιστές, εκδικητές, πολέμιστές της ελευθερίας, ακόμη και αρχηγοί απελευθερωτικών αγώνων και οπωσδήποτε άνδρες που αξίζουν το θαυμασμό και την υποστήριξη τους» (Bandits). Όσο όμως απομακρυνόμαστε από το 1821 τα χαρακτηριστικά αυτά συχνά ξεθωριάζουν και επομένως η διαφορο-

Το κείμενο αποτελεί παρέμβαση του Α. Χατζηκώστα στην παρουσίαση της ποιητικής συλλογής του Χρήστου Καφτεράνη «Όλυμπος, Χάσια και Φώτης Γιαγκούλας» που πραγματοποιήσαν ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Ν. Ημαθίας και η ΔΕΤΟΠΟΚΑ Βέροιας.

ποίηση των «κοινωνικών» από τους «κοινούς» ληστές γίνεται δύσκολη ή και αυθαίρετη όπως παραδέχεται ο ίδιος.

Οι αιτίες

Η γέννηση της «ληστοκρατίας» (συμβατική και όχι ουσιαστική ονομασία) συνδέεται άμεσα με τον τρόπο συγκρότησης του ελληνικού αστικού κράτους μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της επανάστασης του '21 ήταν ότι αυτή είχε ως αποτέλεσμα αφενός την δημιουργία ανεξάρτητου κράτους, υπό τη κηδεμονία των τότε Μεγάλων Δυνάμεων και αφετέρου σε κοινωνικό επίπεδο άφησε άλυτα βασικά αστικοδημοκρατικά ζητήματα, όπως αυτό της γης διατηρώντας τα πρόνομα των κοτσαμπάσηδων και τις μισοφεουδαρχικές σχέσεις στην αγροτική οικονομία.

Ο κυβερνήτης Καποδίστριας το 1827 παρά την προσπάθεια διοργάνωσης του ελληνικού κράτους στάθηκε ανίκανος να λύσει το καίριο πρόβλημα της εποχής, τη διανομή δηλαδή στους εξαθλιωμένους αγρότες των λεγόμενων εθνικών γαιών που άνηκαν στους Τούρκους μπέηδες. Έτσι το μεγαλύτερο μέρος αυτών (πάνω από το μισό του καλλιεργήσιμου εδάφους της χώρας) πέρασε στα χέρια των προκρίτων, ενώ το 80% των αγροτών έμειναν ακτήμονες όπως στη τουρκική κατοχή, εξαρτημένοι από τους πρόκριτους, πλούσιους γαιοκτήμονες κι εκμισθωτές των φόρων.

Η κατάσταση για τα λαϊκά στρώματα επιδεινώνεται με τον ερχομό του Όθωνα και τη δημιουργία μοναρχικού κράτους υπό τον έλεγχο των Μεγάλων Δυνάμεων. Σε οικονομικό επίπεδο έχουμε δύο χαρακτηριστικά. Αφενός την εφαρμογή φορολογικού συστήματος που δεν διέφερε από το αντίστοιχο της τουρκοκρατίας και σε ορισμένα ζητήματα ήταν και χειρότερο. Έτσι είχαμε την δεκάτη πάνω στην αγροτική παραγωγή και την επικαρπία στα εθνικά κτήματα. Οι δύο αυτοί άμεσοι φόροι ξεπερνούσαν το 25%. Αφετέρου παραμένει άλυτο το πρόβλημα των εθνικών γαιών. Από τα 721.000 εκτάρια των εθνικών γαιών μόνο τα 28.000 παραχωρήθηκαν μέχρι το 1856 έναντι ετήσιας εξόφλησης, ενώ μεγάλο μέρος τους περίπου 300.000 εκτάρια έγιναν αντικείμενο σφετερισμού από τους ισχυρούς της εποχής. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το 80% των αγροτών (πάνω από το 60% του συνολικού πληθυσμού) να μην έχει ιδιοκτησία, ενώ οι υπόλοιποι να διαθέτουν από 1/2 - 1 εκτάριο στις ορεινές περιοχές και 5-20 εκτάρια στις πεδιάδες.

Σε νομικό επίπεδο ο αυταρχισμός της διακυβέρνησης δένεται με την κατάργηση των στοιχειωδών δημοτικών ελευθεριών και την εφαρμογή του «βυζαντινού δικαίου» (1835), που ουσιαστικά αποτελούσε την εφαρμογή του ρωμαϊκού δικαίου όπως αυτό λειτουργούσε στη Γερμανία.

Ξεχωριστή απόφαση που συνέβαλλε μαζί με όλα τα παραπάνω στο φαινόμενο της «ληστοκρατίας» ήταν η αντιμετώπιση του στρατιωτικού ζητήματος από την Αντιβασιλεία. Η Αντιβασιλεία έλυσε το πρόβλημα αυτό με πνεύμα στρατιωτικής κατοχής σε ξένη χώρα, απολύοντας όλα τα ελληνικά στρατεύματα και αντικαθιστώντας τα μ' ένα εθελοντικό σώμα στρατολογημένο στη Βαυαρία με γερό μισθό. Μόνο μία δύναμη 1.000 ελλήνων στρατιωτών μπορούσε να μπει στο νέο στρατό και στη χωροφυλακή. Τα μέτρα αυτά άφησαν χωρίς πόρους ζωής περίπου 10.000 παλιούς αγωνιστές του πολέμου της Ανεξαρτησίας που μάλιστα πολλοί από αυτούς προερχόταν από περιοχές που είχαν μείνει έξω από το ελληνικό κράτος.

Κοντά σ' αυτά θα πρέπει ως αιτίες να προστεθούν και άλλες αδικίες όπως ο κομμοσυστοιχισμός, ο χρηματισμός των δημοτικών αρχόντων, το διοικητικό χάος και η υποχρεωτική τειραειής θητεία με το σύστημα των «κληρουχιών» καθώς και η γενικευμένη ζωοκλοπή και η βενιέτα που ανάγκαζε τους «φυγόδικους» να καταφύγουν στα βουνά. Ταυτόχρονα θα πρέπει να ιονι-

Φώτης Γιαγκούλας

στεί πως με κάθε νεοαπελευθερωμένο έδαφος η ληστοκρατία άνθιζε και απλωνόταν κι αυτή.

Οι λεγόμενοι «ιππότες των ορέων» στην Ελλάδα ήταν κατά πλειοψηφία τους χωρικοί (αγρότες-κτηνοτρόφοι) που η κοινωνική αδικία με βάση τη δική τους αντίληψη, τους ανάγκαζε να βγουν στο κλαρί. Στη βία ανιπτάσσανε τη βία. Ήταν τηρουμένων των αναλογιών οι συνεχιστές της κλεφτουριάς της προεπαναστατικής περιόδου και ορισμένοι από αυτούς είχαν συμμετάσχει και στον αγώνα για την Ανεξαρτησία.

Ορισμένα χαρακτηριστικά της δράσης τους

Είναι γεγονός πως οι ληστές είχαν δικούς τους άγραφους νόμους και κώδικες τιμής που τους κρατούσαν απαραβίαστους. Είχαν δηλαδή μπέσα (που συμπεριλάμβανε ορισμένες φορές και τους διώκτες τους χωροφύλακες), λεβεντιά, ηρωισμό και θάρρος και μπροστά στο θάνατο. Μισήθηκαν θανάσιμα κυρίως από την καθεστηκυία τάξη (που εκπρόσωποι της όμως αξιοποίησαν το φαινόμενο αυτό και για ίδιο όφελος-πολιτικοί εκβιασμοί αλλά για τη λήψη μέτρων σε βάρος κάθε «ενοχλητικού»), αλλά αγαπήθηκαν από μεγάλο μέρος του λαού που έβλεπε σ' αυτούς τους απρο-

σκύνητους, τους εκδικητές των χαμένων τους ονείρων.

Σε δημοσίευματα σχετικά με τον «Κώδικα Τιμής» και ανάμεσα στα 16 άρθρα του αναφέρεται: «Εάν τις των ληστών παρέχει υπονοίας επιβουλής κατά της ζωής συναδέλφων του τιμωρείται με θάνατον» (10), «Να μην πλησιάζωσι γυναίκας» (16), «Να απαγάγωσι αιχμαλώτους τους πλουσίους και ζητώσι παρ' αυτών τόσα λύτρα όσα ήσαν δυνατόν να δώσωσιν, χωρίς να χειροτερεύωσι την κοινωνικήν των θέσιν, εξερχόμενοι της αιχμαλωσίας» (3), «Να σέβωνται τους κομιστάς των λύτρων και να δίδωσι αυτοίς μετά το πέρας της παραβολής των λύτρων δώρα χρηματικά»(8).

Οι περισσότεροι συμπεριφερόταν σε μεγάλο βαθμό ως σύγχρονοι «Ρομπέν των Δασών». Πολλές πράξεις τους υπήρξαν ευγενικές, τίμιες, δίκαιες. Σχολεία, εκκλησίες επισκευάστηκαν με τα χρήματα που έδωσαν απλόχερα, ενώ νέες προικίστηκαν. Συχνά όχι μόνο μοίραζαν κλοπιμαία σε φτωχούς, χήρες, ορφανά και αρρώστους αλλά απένειμαν και δικαιοσύνη: αν κάποιος π.χ έλεγε πως θα παντρευτεί καμία και δεν το έκανε λάβαινε ένα προειδοποιητικό γράμμα για να το ξανασκεφτεί!

Ήταν οργανωμένοι σε ομάδες 10-20 ατόμων που συνήθως ενωνόταν και με συγγενικούς δεσμούς. Γύρω φυσικά από τη «συμμορία» υπήρχαν διάφοροι «δορυφόροι» όπως πληροφοριοδότες, τροφοδότες, κλεπταποδόχοι και φίλοι. Στην υπάρχουσα ιεραρχία διακρινόταν ο καπετάνιος ή λήσταρχος, το «πρωτοπαλλήκαρο», οι απλοί ληστές και τα «τσιράκια». Συχνά ο καπετάνιος συναποφάσιζε με τους παλιούς ληστές για σοβαρά ζητήματά, ενώ η μοιρασιά είχε και αυτή την ιεραρχία της (π.χ ο καπετάνιος έπαιρνε το 1/10, οι παλιοί το 1/3 κ.α). Η πειθαρχία στις αποφάσεις ήταν απαραίτητη και κάθε παράβαση σήμαινε θάνατο ή ακρωτηριασμό. Η σκληρότητα στην «τιμωρία» προς τους «εχθρούς» είτε επειδή τους πρόδωσαν, είτε επειδή τους φέρθηκαν άπιστα αλλά και προς τα θύματα τους αν δεν κατέβαλαν οι δικοί τους τα λύτρα ή προσπαδούσαν να δραπετεύσουν ήταν φρικιαστική.

Συνήθως δρούσαν από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο ενώ το υπόλοιπο διάστημα λούφαζαν ή παριστάνοντας τους εμπόρους έφθαναν μέχρι και τη Ρουμανία. Τα καλύτερα κρησφύγετά τους υπήρξαν τα μοναστήρια. Σε μοναστήρι του Ολύμπου ξεκουραζόταν ο Γιαγκούλας και μοναχοί φρόνιζαν και υπέθαλπαν τους συνεργάτες του τον Μπαμπάνη και Μπλαντέμη.

Οι επιθέσεις τους είχαν ως χαρακτήρα τη ληστεία- λεηλασία περιουσιακών στοιχείων («δεν βάνω χέρι να ληστεύω πτωχούς ανθρώπους που δεν έχουν 500 τουλάχιστον λίρες και πάνω για την οικογένεια τους και το εαυτόν τους» Φ. ΓΙΑΓΚΟΥΛΑΣ), την απαγωγή προσώπων για λύτρα, την επίθεση για εκφοβισμό-τρομοκρατία ανιπάλων συγκεκριμένου πολιτικού, ορισμένες φορές είχε και εθνικό χρώμα (π.χ αιχμαλωσία του Μπεριώ γάλλου αξιωματικού του στρατιού κατοχής από τον Νταβέλη) ή και ως μέσο εκβιασμού στο κράτος να δώσει αμνηστία.

Στην εμφάνιση τους δεν ήταν «αγριάνθρωποι» όπως ήθελαν να τους εμφανίσουν, ανίθες-τα ορισμένοι ήταν ονομαστής ομορφιάς (π.χ Γιαγκούλας). Ξεχώριζαν για το ότι ήταν οπλισμένοι σαν ασιακοί (ασημοκαπνισμένα ντουφέκια, τεράστια σπαθιά, μικρά εγχειρίδια, πιστόλια) αλλά και για την φουσιανέλα που φορούσαν καθώς και για τα ασημικά και χρυσά που συμπλήρωναν την επιβλητική τους εμφάνιση. Μαλλιά ή γένια άφηναν κατά περίπτωση, ενώ

στο κεφάλι φορούσαν συνήθως μαυρομάντηλο όπως π.χ οι πειρατές. Το οζυμένο πρόβλημα της υπόδησης αντιμετωπιζόταν με το κουβάλημα των απαραίτητων «πετσωμάτων» (σόλες για τα γουρουνοτσάρουχα).

Οι γυναίκες αποτελούσαν ξεχωριστό κεφάλαιο στη ζωή τους και συχνά αιτία για να «βγουν στο κλαρί». Αρκετοί ήταν αυτοί που συναντούσαν τις ερωμένες τους στα φαράγγια της υπαίδρου αλλά και στα σπίτια τους στα χωριά. Τα ειδύλλια τους έγιναν τραγούδια. Οι περισσότεροι ήταν άγαμοι αλλά σίγουρα γενναιοδωροι σε χήρες, ορφανά, ανύπαντρες κοπέλες. Φυσικά υπήρχαν και γυναίκες λησταρχίνες όπως η περίφημη-πανέμορφη Μαρία Πενταγιώτισσα. Ο βιασμός γυναίκας ήταν απαράδεκτος από ληστές.

Κανείς τους σχεδόν δεν είχε προσωπική περιουσία. Όποια διέδεται την κουβαλούσαν μαζί τους κατάσαρκα ή την έκρυβαν σε μέρη που μόνο οι ίδιοι γνώριζαν. Τα λεφτά που διέδεται στο μεγαλύτερο τους μέρος πήγαιναν σε ληστοτρόφους, πληροφοριοδότες και κουμπάρους.

Συχνά αισθανόταν την ανάγκη να δικαιολογούν τις πράξεις τους. Ο Φ. Γιαγκούλας άφηνε στο θύμα του ένα επεξηγηματικό κείμενο γραμμένο μάλιστα και σφραγισμένο που το έλεγε «ψυχοχάρτι».

Τα μέτρα του ασικού καδεστώτος

Οι κυβερνήσεις όλο αυτό το διάστημα με διάφορα νομοθετήματα, καθώς και με καλύτερη οργάνωση των κατασταλτικών μηχανισμών (π.χ δημιουργία χωροφυλακής 1833, αναδιάρθρωση του στρατού κ.α) επιχείρησε να αντιμετωπίσει το φαινόμενο. Έτσι για παράδειγμα ήδη από τις 28 Απριλίου το 1836 έδωσε σε ισχύ τον νόμο περί αμνηστίας αλλά εξαιρούσε 16 περιβόητους λήσταιρχους. Το φαινόμενο των ληστειών με αυτό το νόμο περιορίστηκε σχετικά. Από το 1845 όμως η πολιτική διαφθορά που επικρατούσε στη χώρα μας, (με την συμβολή της Ανυπολίτευσης που ήθελε να κτυπήσει τη Κυβέρνηση) ενθάρρυνε και δημιούργησε νέες συμμορίες. Η Κυβέρνηση τότε βρέθηκε μπροστά σε μία χαώδη κατάσταση κυρίως στην ύπαιθρο. Με το νόμο ΤΟΔ της 27 Φεβρουαρίου 1871, περί καταδιώξεως της ληστείας έδωσε σε εφαρμογή το μέτρο της επικλήρυξης των ληστών και της εκτόπισης όλων όσων τους υπέβαλλαν και τους πρόσφεραν κάλυψη. Οι επικλήρυξεις έφταναν σε μυθικά ποσά. Ο Φώτης Γιαγκούλας είχε επικληρυχτεί τρεις φορές και το 1925 το ποσό είχε φτάσει τις 600.000 δρχ. Παρά τις δεκάδες συλλήψεις και εκτελέσεις τα αποτελέσματα δεν ήταν ικανοποιητικά. Στον 20 αιώνα από νομικής άποψης ξεχωρίζουν: Το νομοθετικό διάταγμα για την ίδρυση στις πρωτεύουσες κάθε νομού «Επιτροπής επί της Δημοσίας Ασφαλείας» (21/4/1924) με σκοπό την «τελεία αποκατάσταση της δημοσίας ασφαλείας και τάξεως» καθώς και το Νομοθετικό Διάταγμα «Περί αμνηστίας ληστών φονευόντων ληστήν κ.λπ.» (14/11/25).

Εδώ να τονίσουμε πως τα μέτρα αυτά (π.χ εκτόπιση, επικλήρυξη) χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια (και με προσθήκες) στους άλλους «εχθρούς του κοινωνικού καδεστώτος», αριστέρους, κομμουνιστές κ.α. οδηγώντας τους στις φυλακές και στους τόπους της εξορίας.

Οι ποινές για τη ληστεία διακρινόταν σε αποζημιώσεις, φυλακίσεις αλλά και θάνατο με αποκεφαλισμό με την εισαγωγή της λαιμητόμου από τους Βαυαρούς. Ο αποκεφαλισμός να θυμίσουμε πως χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα της περίοδο της τουρκοκρατίας. Συχνά μάλιστα μετά από συμπλοκές τα καταδικαστικά αποσπάσματα έκοβαν το κεφάλια των ληστών και τα έδεναν σε κοινή δέα (όπως έγινε και με τα κεφάλια των Γιαγκούλα-Μπαμπάνη και Τσαμήτρα στον σιδηροδρομικό σταθμό Κατερίνης το 1925). «Συνήθεια» που εφαρμόστηκε και την περίοδο του εμφύλιου από τους ΜΑΥδες (να θυμίσουμε το κεφάλι του Αρη Βελουχιώτη και του συντρόφου Τζαβέλα σε κοινή δέα στους φανοστάτες των Τρικάλων)...

Το φαινόμενο της «ληστοκρατίας» τερματίστηκε από την οργάνωση και την πυγμή του ασικού κράτους κατά την περίοδο του Ε. Βενιζέλου. Οι εναπομείναντες ληστές κατά την περίοδο της Κατοχής σε μεγάλο βαθμό ενιάσσονται στις ένοπλες ομάδες της Εθνικής Αντίστασης (ΕΛΑΣ π.χ

Νάκος Μπελής) βρίσκοντας εκεί ηρωισμό, λεβεντιά και συντροφικότητα στο αγώνα για το δίκιο και την κοινωνική απελευθέρωση, ενώ ορισμένοι έρχονται σε σύγκρουση και τιμωρούνται.

Η «ληστροκρατία» στην Ημαθία

Το τρίγωνο Κοζάνη - Κατερίνη - Λάρισα (Χάσια - Ολυμπος - Πιέρια) αποκαλούνταν ληστροικό τρίγωνο και η «ληστροκρατία» κρατούσε από την προεπαναστατική περίοδο.

Στην Ημαθία αναφορές έχουμε τη δράση των «Ιπποτών των Ορέων» στα Πιέρια και στο Βέρμιο. Σε σχετικές μελέτες αναφέρεται πέρα από τη δράση και τις σχέσεις που είχε ο ίδιος ο Γιαγκούλας στα χωριά των Πιερίων (σημερινός Δήμος Μακεδονίδος) και η ύπαρξη και δράση των: Καπειάν Βασιλάκης από τη Ριτίνη Πιερίας που μάλιστα απήγαγε το 1887 από την Παναγία Δοβρά την ανιψιά του τότε Μητροπολίτη Προκοπίου, του Γιάννη Ντόμανου (από Ριζώματα) το 1900-1904, των Νικαίων-Ντεληκαναίων (τέσσερα αδέρφια από Δάσκιο), ο Ντάκος (από Ριζώματα), τον Χρίστο Παναγιώτη Μπατσαρά από το Πολυδένδρι, του πρώην χωροφύλακα Βασιλείου Γκρεμούλα από την Κουντουριώπισσα Πιερίας, που αργότερα εντάχθηκε στον ΕΛΑΣ κ.α. Οι ληστές των Πιερίων λειτουργούσαν με βάση κανόνες, σε αντίθεση με αυτούς του Βερμίου που λειτουργούσαν άτακτα και ονομαζόταν συχνά και «ρέμπελοι».

Τα λαϊκά στρώματα θεωρώντας τους ως συνεχιστές των αρματολών και κλεφτών και παίρνοντας υπόψη τη γενικότερη στάση τους, τους ηρωοποίησαν, χιτίζοντας τον μύθο τους. Εκτίμησε ο λαός ιδιαίτερα τον ανυπότακτο και απροσκύνητο χαρακτήρα τους, τους θεώρησε ως υπερασπιστές της ισότητας και της δικαιοσύνης, ταυτίστηκε μαζί τους όταν με τη δράση τους καταξευτέλιζαν τους νόμους, νομοθέτες και τα εκτελεστικά τους όργανα τους χωροφύλακες (εικοσιπενταράδες-καρabanάδες). Βιβλία, τραγούδια, λαϊκά αναγνώσματα στις εφημερίδες της εποχής, αποδεικνύουν την τεράστια απήχηση που είχαν τα κατορθώματά τους στο ευρύ κοινό. Μάλιστα η σχετική βιβλιογραφία αναφέρει πως στην πλατεία της Λάρισας πολλοί φωτογράφοι είχαν μεγάλες φωτογραφίες των περίφημων ληστών της εποχής, από τις οποίες είχαν αφαιρέσει το κεφάλι για να μπορεί ο φωτογραφιζόμενος νέος να βάλει εκεί το δικό του! Ακόμη στην περιοχή των Χασίων τα παιδιά μετά τα δέκα τους χρόνια άφηναν τα μαλλιά τους να μακραίνουν με την προτροπή των μανάδων τους για να «μοιάσουν του Γιαγκούλα», ενώ το πρώτο πράγμα που αγόραζαν ήταν ένα μαχαίρι και ένα ζευγάρι χρυσές καλτισοδέτες...

Ο Φώτης Γιαγκούλας συχνά συνήθιζε να λέει: **«Οι κλέφτες θα ξοφλήσουν από τα βουνά και θα κατέβουν στις πόλεις»**. Δίκιο δεν είχε;

Πηγές:

Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Ν. Σβορώνος, Θεμέλιο

Γιαγκούλας κλεφτουριά και λήσταρχοι στα Πιέρια (1870-1935), Νικόλαος Θ. Μπατσαράς, Συνείδηση

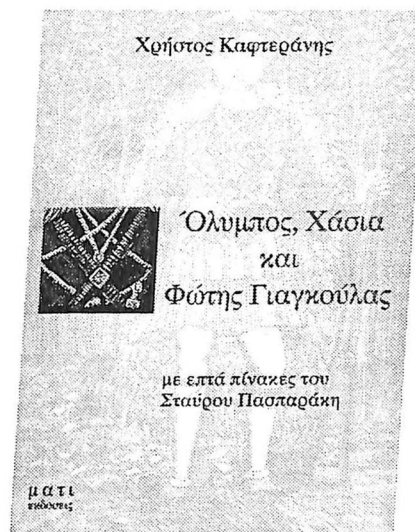
Τα παλληκάρια τα καλά σύντροφοι τα σκοτώνουν, Βασίλης Τζανακάρης, Καστανιώτη

Η ληστεία στην Ελλάδα (19^{ος} αιων.), Ιωάννης Κολλιόπουλος, Παρατηρητής

Αντιεξουσιαστές και ληστές στα βουνά της Ελλάδας, Κυριάκος Δ. Κάσσης, Ίχωρ

Όλυμπος, Χάσια και Φώτης Γιαγκούλας

Τέλης Σιδηρόπουλος
Αρχιπέκτινας

*Μα επιτέλους ! Πιά ο καθείς γνωρίζει
Πώς*

Από καιρό τώρα

*-και πρό παντός στα χρόνια τα δικά μας τα σακάτικα -
είθισται*

να δολοφονούν τους ποιητές.

Νίκος Εγγονόπουλος

Σακάτικα ορίζει τα χρόνια μας ο μεγάλος υπερρεαλιστής, κι' ωστόσο, όπως ο ίδιος παραδέχεται, δεν υπάρχουν ποιητικές ή αντιποιητικές εποχές. Θα ονομάζαμε την εποχή μας αντιποιητική καταχρηστικά, αν την χαρακτήριζε η απουσία των ποιητών και όχι κάτι άλλο. Σε πείσμα λοιπόν των καιρών, ποιητές, εξόριστοι ή όχι, φανερώνονται ακόμα, αναζητώντας την αλήθεια μέσα από τη συνείδηση, το αίσθημα και τη λογική του σκεπτιζόμενου ανθρώπου. Κι' αν ο νοήμων άνθρωπος οφείλει να κάνει το μεγάλο βήμα προς την αλήθεια και την ελευθερία του νού και της ύπαρξης, μετρώντας την ανθρώπινη κατάσταση χωρίς αυταπάτες και ψευδαισθήσεις, δίχως δεσμά και αγκυλώσεις, ο ποιητής διαλέγει ένα βήμα παραπάνω και προτείνει έναν άλλο, υπερβατικό δρόμο: της αλήθειας, της επαγρύπνησης και της αυτοσυνείδησης του Είναι. Καλείται να εκπληρώσει αυτόν τον προορισμό, του οπλουργού της επαγρύπνησης των άλλων και του κωδωνοκρούσι των συνειδησιακών αντανάκλαστικών του συλλογικού, καταβάλλοντας εξ ιδίων το ακριβό και αρμόζον τίμημα, αφού, κατά τον ποιητικό αφορισμό του Μαγιακόβσκι:

Ο ποιητής

μένει πάντα χρεώσιτος

απέναντι στον κόσμο.

Πληρώνει πάντα τόκους υπερημερίας

για τον πόνο των ανθρώπων.

Το ποιητικό Σύμπαν του Χρήστου Καφτεράνη είναι ένας κόσμος σε αποδόμηση. Κι' αυτό δεν είναι κάτι αόριστο. Προερχόμενος από την ύπαιθρο, ορεισίβιος αυτός, με το εμφύσημα του ελεύθερου βουνίσσιου αέρα στην καρδιά και τις μνήμες των προγονικών πράξεων και

Το κείμενο αποτέλεσε εισήγηση στην παρουσίαση της ποιητικής συλλογής του Χρήστου Καφτεράνη «Όλυμπος, Χάσια και Φώτης Γιαγκούλας» που πραγματοποιήσαν ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Ν. Ημαθίας και η ΔΕΤΟΠΟΚΑ Βέροιας.

λόγων στο συνειδησιακό του πρόπλασμα, γνώστης του τόπου, των ανθρώπων και της ιστορίας τους, αντιλαμβάνεται κατά τρόπο άμεσο, όπως είναι φυσικό, και άρα οδυνηρό, τις μεγάλες απώλειες που συντελέστηκαν: ο τόπος στένεψε και οι αργυραμοιβοί έδωξαν τους αντρειωμένους. *Τ' άλογα τα περήφανα σκελειώθηκαν, τ' αμάραντα μαράθηκαν, οι μνήμες αδυνάπισαν, οι εκσυγχρονισμοί γελοιοποίησαν τα τοπόσημα, οι ήρωες ξεχάστηκαν. Η ύπαιδρος, μήτρα αληθινών αντρών, ερήμωσε, οι στράτες άδειασαν. Τα παλιά κέρματα δεν περνάνε, οι αξίες πάλιωσαν και δεν αναγνωρίζονται πλέον. Στο κενό του παλιού κόσμου που αποχωρεί, εισβάλλει η αμερικάνικου τρόπου ανδροπρέπεια των Μάλμπορο και των Τσερόκι.*

Ο ποιητής αντιλαμβάνεται το κενό και ξεκαθαρίζει τη θέση του: παρά το ατελέσφορο της στάσης ενός βίου που θα εμμένει στις ίδιες αξίες, και την δοκιμασία των διαρκών ελέγχων της αδήριτης πραγματικότητας, θα επιλέξει την αβέβαιη ιχνηλάτηση των παλιών μονοπατιών, σφυρίζοντας στον ίδιο σκοπό, αναζητώντας τις σκιές των καπεταναίων και τα κλέφτικα λημέρια τους, μόνος, αφόρητα μόνος, αφού αυτή είναι η μοίρα του. Το αποφασίζει λοιπόν κάνοντας την «Αυτοκριτική» του, γιατί ξέρει ότι *«Για τους μεγάλους, για τους ελεύθερους, για τους γενναίους, τους δυνατούς. Αρμόζουν τα λόγια τα μεγάλα, τα ελεύθερα, τα δυνατά».*

Ο ποιητής, προτάσσοντας, όχι τυχαία, στην αναζήτηση των αντρειωμένων τον Διγενή, κινάει για τα μαρμαρένια αλώνια της Τιτανομαχίας του με το Χάροντα, και τα βρίσκει κατεστραμμένα από τυμβωρύχους - αργυραμοιβούς, που ψάχνουν εκεί για λίρες. Τα πεδία των μαχών γίναν αυλές των κερδοσκόπων. Κι' ο Γίγαντας που

*Σπίτι δεν τον εσκέπαζε, σπήλιο δεν τον εχώρει,
Τα όρη εδιασκέλιζε, βουνού κορφές επήδα,*
θαμμένος κάτω από την πλάκα του, άβολος και τεράστιος, αφού
*Κι η πλάκα τον ανατριχιά, πως θα τον εσκεπάσει
πώς θα σκεπάσει τον αητό τη γής τον αντρειωμένο*

καλείται παρακλητικά στον πάνω κόσμο, μονάχα από τ' άι του, που τώρα πιά, σκελετωμένο, χωρίς ταγή, ξεσέλωτο, κι' αδύναμο, εκλιπαρεί για την ηρωική έξοδο και την πορεία που υποδειχνει σαν αναπόφευκτη και ευγενέστερη των ανθρώπων πράξη ο μεγάλος Άρης Αλεξάνδρου:

*Λοιπόν, λίγο κουράγιο ακόμα.
Οποιος βρεθεί με άλογο
του μένει να τραβήξει για την ήττα
καβαλάρης.*

«Συσσωματωθείτε όσοι έξω του Μεσολογγίου, με τον γενναϊότατον στρατηγόν Γεώργιον Καραϊσκάκη»

Το ραντεβού με τον Ήρωα κλείνεται στις μέρες μας. Το φροντίζει ο ποιητής, που τον καλεί Ομήρου και Ακαδημίας, να συσσωματωθεί για λίγο, ο λιπόσαρκος, ο αρρωσταφаниσμένος, να βρεθεί με τη λερή φουστάνελα του, να πιεί μια μπύρα, προτού απόσυρθεί στη ντάτια του, όπου τον περιμένει ο μπαμπέσικος θάνατος. Ας διηγηθούμε όμως, μίαν άλλη προσκληση, όταν το παλληκάρι ζωντανό μεγαλουργούσε:

«Μετά μικρόν εισήλθεν οπληρχηγός ης, ωχρός την όψιν και ισχνός την σάρκα, αλλά συστρέφων οφθαλμούς απασιράπτοντας και κινών οφρύν πυκνήν». Ο Κωλέτης συσταίνει τον Παναγιώτη Σούτσο στον καπειτάνιο:

- *Είναι ένας νέος ποιητής, που τραγουδάει τις ηρωικές πράξεις των Ελλήνων!*

Ο Καραϊσκάκης ενθουσιάζεται:

- *Έρχεσαι μαζί μου; Πάω να ελευθερώσω την Αθήνα! Εγώ θα πολεμάω και συ θα γράφεις!*

Και βάδισε ολόγισα στο θάνατο, ωραίος σα μύθος, ωραίος σαν Έλληνας. Όπως ο Μπολιβάρ. Γιατί η πατρίδα όλων των ελευθερωτών είναι ίδια, το σπίτι όλων των αντρειωμένων είναι κοινό κι' οι ποιητές το ξέρουν αυτό, αφού το κάθε παλληκάρι έχει για γιό έναν ποιητή που θα το δοξάσει. Ας μλήσει πάλι ο Εγγονόπουλος:

*«Όμως πόσοι και πόσ' ' δε σ' επιβουλευτήκαν Μπολιβάρ
πόσα νιολάττια και δεν σου 'στησαν να πέσεις, να χαθείς;»,*

που θα μπορούσε ν' αναλογιστεί στον γύφιο, στον κλέφτη, στο λήσταιρχο, στο κάθε παλληκάρι:

*«Μπολιβάρ! Είσαι του Ρήγα Φεραίου παιδί,
του Αντιωνίου Οικονόμου - που τόσο άδικα τον σφάζαν-
και του Πασβανιζόγλου αδελφός».*

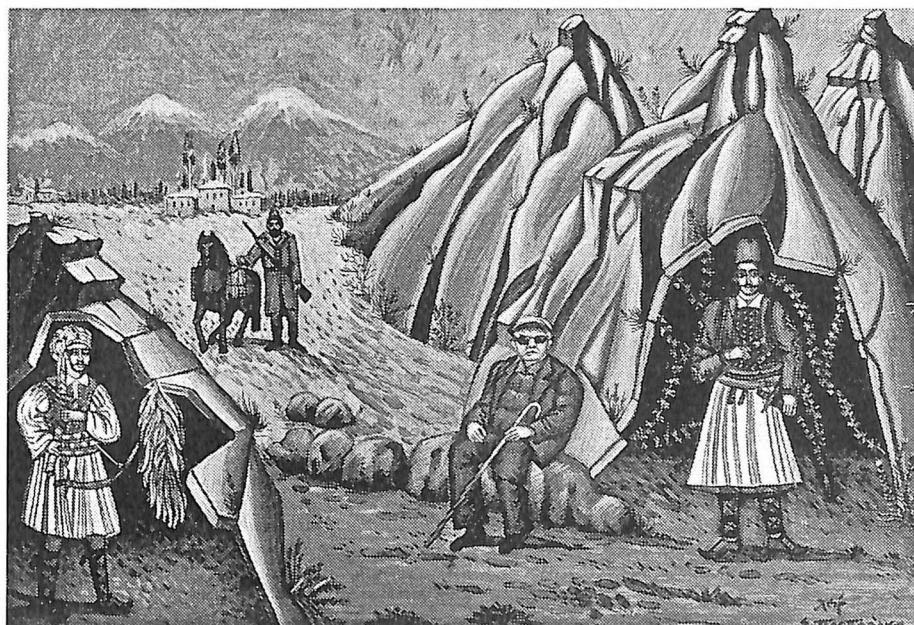
Στην πανανθρώπινη χορεία των ηρώων, η αντρειωσύνη δεν έχει πατρίδα :

«Μπολιβάρ, είσαι ωραίος σαν Έλληνας»

Η αντρείωσύνη όμως έχει τους δικούς της νόμους. Η ανομία των κλεφτών των ελληνικών βουνών απέναντι στον Τούρκο και τον κοιζάμπαση, η ανομία των λήσταρχων στις ίδιες ραχούλες, κόντρα στο δυνάστη της εξουσίας, που τη γέννησε η φτώχεια και η σκλαβιά, γίνονται δικιά τους δικαιοσύνη. Απόηχος των θρυλικών μορφών ο Φώτης Γιαγκούλας, περιφέρει την ατρόμητη ανομία του, στις πλαγιές του Ολύμπου, δημιουργώντας το δικό του θρύλο, ορμηνεύοντας με τα κατορθώματά του τα παλληκαράκια, που βλέπανε σκιές καβαλλαίων μ' ακέφαλα σώματα, να σκίζουν τις χαράδρες, πολύ πριν ο αμερικάνικος κινηματογράφος το κάνει θέμα για το τίποτα. Που στέκονται τα όρια της έντιμης αντρείας και που της ατιμίας; Ας μας το τραγουδήσει ο γερο-κλέφτης στο δημοτικό:

*Εγέρασα μωρέ παιδιά στους κλέφτες καπετάνιος
τριάντα χρόνια αρματωλός, πενήντα χρόνια κλέφτης
θέλω ν' αφήσω την κλεψιά, καλόγερος να γένω
καλόγερος και γούμενος και ρασοτυλιγμένος.*

Ο Φώτης Γιαγκούλας καλόγερος δε δέλησε, βέβαια, να γίνει, ντύθηκε όμως παπάς και με την αστυνομία στο κατόπι, ήπιε τον καφέ του στο καφέ-Ντορέ, τον Ιούνιο του 1925, βολτάρισε αγέρωχα ως το Λευκό Πύργο, λίγο πριν χάσει το κεφάλι του, που έγινε τάχα αντικείμενο επιστημονικών ερευνών.

Όμως αλλοίμονο! Τα πιο πολλά παλληκάρια γίνανε ανώνυμες ιστορίες, που τείνουν να χαθούν εντελώς από τη συλλογική μνήμη. Στο υπέροχο «Οπλαρχηγού Γεωργίου Αρκούδα» ο Χ. Καφτεράνης βρίσκει στο δρόμο για τα Ζαγοροχώρια την πινακίδα σκουριασμένη. «Ο φονευθείς υπό των Τουρκών» οπλαρχηγός, στην αφροντισιά και την αδηφαγία της σκουριάς παραδομένος... Ο ποιητής ανεγείρει το πνευματικό του μνημούρι, ενεργώντας και πάλι για λογαριασμό όλων μας και σώζοντας τη μνήμη του ήρωα στους αιώνες, αφού «Η παιρίς κατήντησε η παλιόψαθα των αιώνων» κατά το λυγμό του Μακρυγιάννη, και δεν έκανε το καθήκον της κατά πως έπρεπε. Ο Εγγονόπουλος πάλι, το ξέρει αυτό, και κάνει κάτι ασφαλέστερο για τη μνήμη του δικού του ήρωα:

*«Μ' ένα σκληρό λιθάρι χαράζω τα' όνομά σου πάνω στην πέτρα,
ν'άρχουνται αργότερα οι άνθρωποι να προσκυνούν»*

Στο κορυφαίο ποίημα «Μνήμη αγχίνους» ο Χ. Καφτεράνης συγκλίνει στην εποχή, στα πάτρια και τα ξέοντα, συναντώντας με τον αγωνιστή δείο του Γεώργιο Μακρυγιάννη. Αλλά δεν είναι τ' όνομα που αποδειχίνει τη συγγένεια στην ιστορική αλυσίδα των ηρώων, των κλεφτών και των καπεταναίων. Είναι οι πράξεις και η στάση ζωής. Ο αγράμματος μπαρμπαΓούλας, σηματοδεδμένος από τους δίσεχτους καιρούς, από τα μεγάλα γεγονότα και τα τρανά ακούσματα για τις παλληκαριές, διαλέγει το απαρασάλευτο δρομολόγιό του: Αλβανικό, εξορίες, κατατρεγμοί. Ζώντας μέσα στην απόλυτη αβεβαιότητα, που την κάνανε χάος οι κομμουνιστικοί και οι ίντριγκες, πυξίδα έχει την καρδιά του. Σαν τον άλλο Μακρυγιάννη, βρίζει τους κιοιτήδες και καταγγέλλει τους δοσίλογους, τους τότε και τώρα υπηρετές ξένων αφεντικών.

Θα κριθεί και θα καταδικαστεί σαν εκείνον. Το '21 και η Εθνική Αντίσταση απέχουν μηδαμινή απόσταση, αφού όπως αποτιμά τον Μακρυγιάννη ο Λακαριέρ:

«Με το θανατό του δεν χάνεται μονάχα ένας άντρας, αλλά μια ολόκληρη φυλή, μια Ελλάδα περήφανη, που θα ξαναζήσει έναν αιώνα αργότερα, με την Αντίσταση, με τον Αρη Βελουχιώτη».

Ο Γεώργιος Μακρυγιάννης ή Γιμπρούκης, στα γεράματα ξαναγίνεται τριών χρονών, και επιστρέφει στην αρχέγονη κοιτίδα του, στο βουνό του με τις οξιές, για να πεθάνει σαν τα ψηλά δέντριά, όπως το θέλει η λαϊκή παράδοση, που παραδίδει την πτώση του πολεμιστή με το ξερίζωμα του δέντρου. Κι' έτσι, πεθαίνοντας, μόνη βεβαιότητα στη ζωή του στάθηκε το πιστοποιητικό του θανάτου του.

Στο «Ενύπνιο», ο Χ. Καφτεράνης βλέπει το σκοτωμένο στο Σαρανιάπορο παππούλη του να επιστρέφει στον πάνω κόσμο, σά σκιά, όπως το θέλουν οι νεότεροι τελετουργικοί δρήνοι, όπου ο νεκρός, σ' έναν φανταστικό διάλογο, μιάν αντιφωνία, υπόσχεται ότι θα επιστρέφει και ζητάει να μην τον θρηνούνε υπέρμετρα οι λυπημένοι ζωντανοί, παρά μονάχα, κρασί να τον κερνούν, κατά πως κι' ο ίδιος φιλεύει κάθε βράδι, κρασί, τραγούδι και σιωπή, τον Άγγελο και το Χριστό. Ο πατέρας γυρίζει από τη Μακρόνησο. Θα χτίσει το σπίτι του, που έχει τα δυό εικονοστάσια με τις μνήμες και το γλυκό κυδώνι-φυλαγμένα τιμαλφή. Θα κάνει τα παιδιά του, ν' αντέξει στη νέα ζωή, όπου

*«Βάρβαρες φυλές με μεγάλα πέλματα ανάσκαψαν την πατρώα γή
και μόνο ένα χάνι ερειπωμένο έστεκε ακόμα πλάι στο δρόμο
όπου άφηναν τις ψείρες τους οι περαστικοί,
και τον ποιητή στο έλεος όλου του κόσμου».*

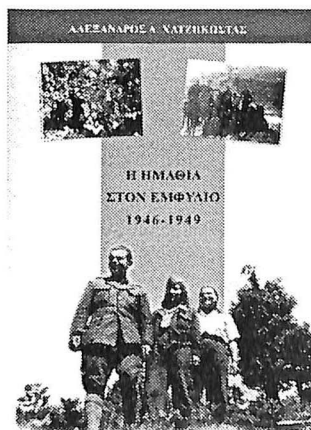
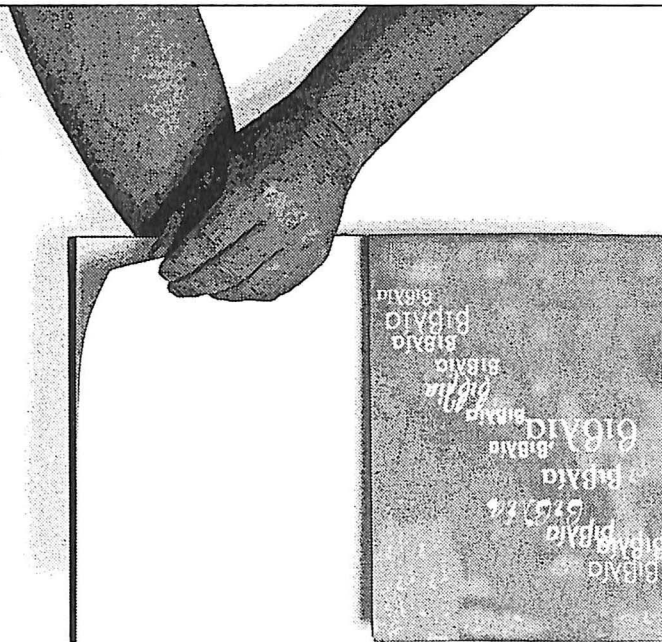
Κλείνοντας την παρουσίαση του ελεγειακού κύκλου για τους αντρειωμένους, του Χ. Καφτεράνης, μ' αυτό το ποιητικό δάνειο από τον Τάσσο Λειβαδίτη, ας μη παραλείψουμε να θαυμάσουμε τις ζωγραφιές του Σταύρου Πασπαράκη, τόσο όμορφες, τόσο ελληνικές, τόσο εύγλωττες, όσο τα ποιήματα που συνοδεύουν.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Επιμέλεια Βούλα-Κοτσάλη Πάπαρη

Τα βιβλία που παρουσιάζονται μπορείτε να τα βρείτε στην Δημοτική βιβλιοθήκη «Θεανώ Ζωγιοπούλου».

Αλέξανδρος Α. Χατζηκώστας Η Ημαθία στον Εμφύλιο 1946-1949

Κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο του Βεροιώτη δημοσιογράφου και συγγραφέα Αλέξανδρου Χατζηκώστα «Η Ημαθία στον Εμφύλιο 1946-1949» με το οποίο ολοκληρώνεται η τριλογία συγγραφής της ιστορίας της Ημαθίας για την δεκαετία 1940-1950.

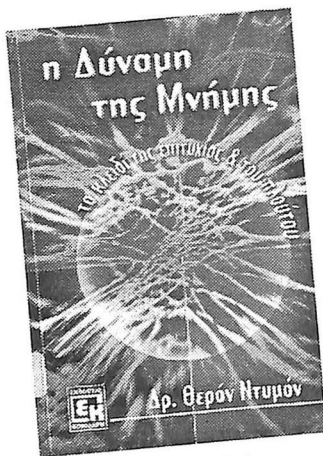
Στο βιβλίο-μελέτη γίνεται προσπάθεια μιας πρώτης καταγραφής και ερμηνείας των γεγονότων της εποχής εκείνης που όπως τονίζει ο συγγραφέας «η συζήτηση για το ποιος φταίει, για το ποιος τελικά τον προκάλεσε, για το χαρακτήρα του εμφυλίου πολέμου, συνεχίζεται και σήμερα».

Ο συγγραφέας στηριγμένος σε εκατοντάδες βιβλία που γράφτηκαν για την περίοδο του Εμφυλίου στη χώρα μας, σε πλήθος εφημερίδες, σε κρατικά, κομματικά στρατιωτικά και δικαστικά αρχεία, σε προφορικές μαρτυρίες και σε ανέκδοτες αναμνήσεις, συνθέτει ανάγλυφα το σκηνικό της εποχής εκείνης.

Πρόκειται για ένα βιβλίο όπου για πρώτη φορά τοπικά, επιχειρείται να παρουσιαστεί και να εξηγηθεί η περίοδος εκείνη και να δοθούν πλήθος στοιχείων γι' αυτήν, ιδιαίτερα χρήσιμα στις νέες γενιές και στην προσπάθεια διατήρησης της ιστορικής μνήμης.

Το βιβλίο, 256 σελίδων, περιέχει πλούσιο φωτογραφικό υλικό το οποίο σε μεγάλο βαθμό δίνεται για πρώτη φορά στη δημοσιότητα.

Κυκλοφορεί σε επιλεγμένα βιβλιοπωλεία της Ημαθίας.

Δρ. Θερόν Ντυμόν
Η δύναμη της Μνήμης:
Το κλειδί της επιτυχίας και του πλούτου
Εκδ. Κονιδάρη

Η εκπαίδευση της μνήμης είναι η καλλιέργεια και η εκπαίδευση του ίδιου του μυαλού. Χωρίς τη μνήμη δε θα μπορούσε να υπάρξει ούτε σκέψη, ούτε γνώση, ούτε καν ζωή.

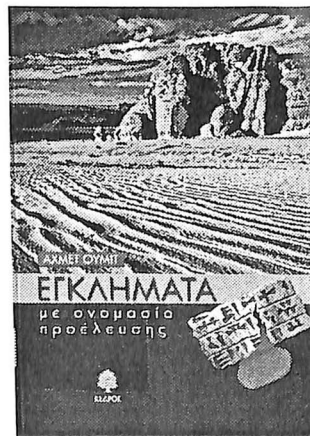
Αν διαγράψουμε όλα όσα περιέχονται στη μνήμη ενός ανθρώπου, τότε απομένει ένας λευκός άγραφος πίνακας. Μέσα από τα λόγια του δρα Ντυμόν, αντιλαμβανόμαστε πώς με την ανάπτυξη της μνήμης, ουσιαστικά, συντελείται η αυτοκακαλιέργεια του ατόμου.

Με τα μαθήματα του δρα Ντυμόν, λαμβάνουμε μέρος σε ασκήσεις, οι οποίες εξασκούν τους μυς της μνήμης ώστε προοδευτικά να καταστούν ικανοί να «σηκώνουν» πολύ μεγαλύτερο βάρος χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια.

Αχμέτ Ούμιτ
Εγκλήματα με ονομασία προέλευσης
Εκδ. Κέδρος

Ένας ύπουλος αυλικός καταγράφει σε πινακίδες την ιστορία τρόμου και διαφθοράς που βασιλεύει στην αρχαία πόλη των Χειταίων. Οταν ύστερα από χιλιάδες χρόνια η αρχαιολογική σκαπάνη φέρνει τις πινακίδες στο φως, ζυπνούν τα δαιμόνια ενός αναιριχιαστικού παρελθόντος. Τα αρχαία εγκλήματα γεννούν σημερινά. Οι αρχαίες τύψεις, σημερινές ενοχές. Το σήμερα και το χθες μπερδεύονται δραματικά, σ' ένα μυθιστόρημα περιπέτειας και μυστικισμού.

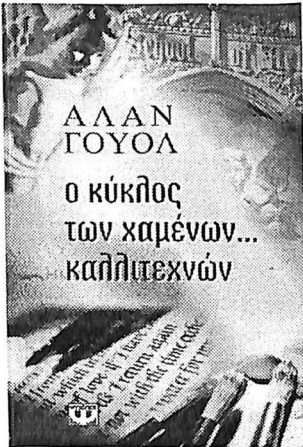
Κοφτό και καταιγιστικό, ωμό και ρεαλιστικό. Ένα έργο που αναδεικνύει την ομορφιά του στην αρχέγονη παράδοση του εγκλήματος. Μια επικίνδυνη ισορροπία εξαφανίζει την απόσταση ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν. Η εξόντωση του «διαφορετικού» σε όλες τις εποχές φαίνεται να είναι η πιο ακαταμάχητη επιθυμία.

Άλαν Γουόλ

Ο κύκλος των χαμένων καλλιτεχνών

Εκδ. Ψυχογιός

Υστερα από το θάνατο του πατέρα του και το δεύτερο γάμο της μητέρας του, ο νεαρός Τομ Λιντς αρχίζει μια καινούργια ζωή σ' ένα κολέγιο της Αγγλίας. Είναι ένα ιδιαίτερα έξυπνο παιδί που έχει ταλέντο στη ζωγραφική. Στο σχολείο είναι προστατευόμενος του καθηγητή Γκρίμσο ο οποίος τον μπει στην ομάδα των οπαδών του Ντελακέ, ενός εικονογράφου βιβλίων, ανθρώπου μεγάλης ευφυΐας αλλά και διαστροφής.

Ποιος είναι τελικά ο Ντελακέ; Τι είναι αυτό που κάνει τα μέλη της "Εταιρείας Ντελακέ" να απολαμβάνουν την ικανοποίηση που προέρχεται τόσο από την γνώση όσο και από την αίσθηση ότι μοιράζονται με ελάχιστους άλλους το προνόμιο να γεύονται την επαφή με την τέχνη και τους δημιουργούς της.

Βιβλίο παράξενο, που ξεκινά με τρομερές φιλοδοξίες και φθάνει σ' ένα εξαιρετικά απροσδόκητο αποκορύφωμα, αφού κάνει μια μακριά διαδρομή μέσα από τα φιδογυριστά δρομάκια της τέχνης, της φιλοσοφίας, της ποίησης, της ιστορίας. Όπως, πολύ χαρακτηριστικά είπε η μεταφράστρια, ένα ακόμη ολόκληρο βιβλίο δε θα έφθανε για να χωρέσει τον πλούτο που τόσο απλόχερα σκορπίζει ο προικισμένος αυτός συγγραφέας ανάμεσα στις γραμμές του.

Μαντά Λένα

Τη μέρα που σε γνώρισα

Εκδ. Λιβάνης

Οάντρας της ήταν σαράντα χρονών. Ευπαρουσίαστος. Καλός οικογενειάρχης. Δεν ξεχνούσε ποτέ επέτειο ή γενέθλια. Ίσως χάρη στην καλά ενημερωμένη αιζέντα του και την καλά οργανωμένη γραμματεία του.

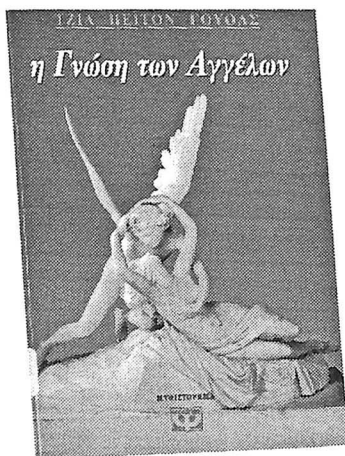
Τάξη και οργάνωση. Οργάνωση και τάξη. Τα κλειδιά της ζωής τους. Μιας ζωής που έμοιαζε να έχει βγει από το πρόγραμμα κάποιου πληκτικού ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Άραγε η έλλειψη γέλιου και η ρουτίνα σ' ένα γάμο είναι αιτία διαζυγίου; Και τι θα γίνει όταν το γέλιο έρθει στη ζωή εκείνης... από το παράθυρο; (Του διπλανού σπιτιού συγκεκριμένα...) Τι θα γίνει όταν θα χρειαστεί να διαλέξει ανάμεσα στη ζωή που ξέρει μόνο το σήμερα και τη ζωή που έχει προγραμματίσει μέχρι και τις διακοπές του επόμενου χρόνου; Κι ακόμα ανάμεσα σ' έναν τρελό έρωτα, καινούριο, σε αντίθεση μ' έναν παλιό, που δεν έχει τίποτα ενδιαφέρον να προτείνει;

Τα ονόματα τους; Δεν έχουν σημασία... Γι' αυτό δεν αναφέρονται πουθενά στο βιβλίο. Ας δώσει λοιπόν ο αναγνώστης όποιο όνομα θέλει στους ήρωες της ιστορίας και ας ζήσει για λίγο τη ζωή τους παρέα μ' ένα φλιτζάνι καφέ στη χόβολη.

Τζιλ Πέϊτον Γουόλς Η γνώση των Αγγέλων Εκδ. Ψυχογιός

Δέκα χρόνια μετά ΤΟ ΑΡΩΜΑ, αυτό το εξαιρετικό βιβλίο έρχεται να ταράξει τα νερά στον κόσμο της λογοτεχνίας. Σ' ένα όμορφο ηλιόλουστο νησί της Μεσογείου, στην εποχή του Μεσαίωνα, εξελίσσονται δύο παράλληλες ιστορίες που σημαδεύουν τη ζωή των κατοίκων. Σ' ένα ορεινό βοσκοτόπι, μερικοί βοσκοί βρίσκουν ένα αγρίμι, ένα κορίτσι με εμφάνιση λύκου που προφανώς είχαν αρπάξει οι λύκοι όταν ήταν ακόμη μωρό. Ο κυβερνήτης του νησιού το εμπιστεύεται στις καλόγριες ενός μοναστηριού για να το αναθρέψουν και να το βοηθήσουν να ενταχθεί ξανά στον κόσμο των ανθρώπων.

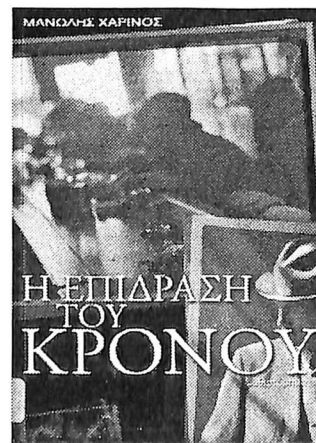
Παράλληλα, μερικοί ψαράδες περιμαζεύουν από τη θάλασσα ένα ναυαγό, έναν άνθρωπο με εξαιρετική παιδεία και σπουδαίες γνώσεις, ο οποίος στην ερώτηση του κυβερνήτη σε ποια θρησκεία πιστεύει δηλώνει ότι είναι άθεος. Η δήλωση αυτή θα τον στείλει στη φυλακή και στη συνέχεια στην Ιερά Εξέταση. Και όπως το δράμα ξετυλίγεται προς τη γεμάτη αγωνία κορύφωση του, γίνεται φανερό ότι η μία από τις δύο αυτές ζωές θα πρέπει να θυσιαστεί.

Ένα βιβλίο εξαιρετικά καλογραμμένο, με αληθοφάνεια και γλαφυρή απλότητα, όπου διαφαίνεται ότι τα καίρια θέματα της εποχής μας αποδεικνύονται διαχρονικά. Το καλό και το κακό, η ηθική, η αγάπη και η σκληρότητα αποτελούσαν ανέκαθεν σημεία αναφοράς στις συγκρούσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Χαρίνος Μανώλης Η επίδραση του Κρόνου Εκδ. Μοντέρνοι καιροί

Άραγε υπάρχει μόνο τόσος χρόνος για να διαπιστώσουμε ότι δεν υπάρχει χρόνος; Κι ο θάνατος πως συνδέεται με τον έρωτα; Οι σκέψεις αυτές παγώνουν στις φλέβες μου. Η ομορφιά και η γνησιότητα της αλήθειας θαμπώνουν και ξαφνικά βρίσκομαι πάνω σ' ένα τεντωμένο σκοινί, αδέξιος ακροβάτης, προσπαθώντας να ισορροήσω αναμεσα στον εαυτό που βλέπει καθαρά και στον εαυτό που εθελotuφλεί. Στα χτεσινά μου μάτια η πίστη στο όνειρο φαινόταν αβάσταχτη. Σήμερα μια προκλητικά ωμή πραγματικότητα με εξωθεί να μάθω από την αρχή την ουσία της σχέσης με τη μόνη γυναίκα που ποθώ και δεν φτάνω. Έστω κι αν ζήσαμε την τελευταία μας ανατολή, υπάρχει χρόνος για να κοιτάσουμε εκεί που σε λίγο ξημερώνει, αφού η ελπίδα πεθαίνει μόνο και ταυτόχρονα η ζωή.

Αυτή η νέα συνείδηση με βοηθάει να ιολμήσω το μεγαλύτερο ταξίδι. Την επιστροφή μου. Τελικά η ίδια η ζωή είναι ανίκητη.

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Κ.Ε.Π.Α. Δ. ΒΕΡΟΙΑΣ
Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Τοπικής Ιστορίας

ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Πάυλου Μελά και Μπζανίου

Τηλ. κέντρο: 2331078100, 2331078127, Fax: 2331027914

Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο

Κέντρο Πολιτιστικών Πρωτοβουλιών και Επικοινωνίας

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ

Πάυλου Μελά & Μπζανίου

ΑΝΤΩΝΙΑΔΕΙΟΣ ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ

Αντωνιάδη 19

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΘΕΑΝΩ ΖΩΓΙΟΠΟΥΛΟΥ»

Θ. Ζωγιοπούλου 3, τηλ. 2331024879

ΑΙΘΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «Ολγανος»

Ολγάνου 19, τηλ. 2331028277

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ιεραρχών 4, τηλ. 2331023880

ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «Μελίνα Μερκούρη»

Άλσος Πατάγου, τηλ. 2331072654

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

Κουντουριώτη 8, τηλ. 2331067308 & 2331026877